

ВІСНИК

ДЕРЖАВНОЇ СУДОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ УКРАЇНИ

ОФІЦІЙНЕ НАУКОВО-ПРАКТИЧНЕ ВИДАННЯ

4/2010

Видається чотири рази на рік
Передплатний індекс: 95966

Редакційна колегія:

Іван БАЛАКЛИЦЬКИЙ –
перший заступник
Голови Державної судової
адміністрації України,
шеф-редактор журналу,

Сергій ДЕМСЬКИЙ –
заступник головного редактора
газети «Голос України»,

Федір ІЛЛЮК –
редактор журналу, виконавчий
директор видавництва
«Юрінком Інтер»,

Микола МЕЛЬНИК –
керівник служби Голови
Верховного Суду України,

Микола ОНІЩУК –
перший заступник голови Союзу
юристів України, президент
Інституту правової політики.

Рік заснування: 2006

Свідectво про державну реєстрацію
Серія КВ № 11236-306Р від 13.06.2006 року

Адреса редакційної колегії:
01021, м. Київ, вул. Липська, 18/5

Шеф-редактор:
І. Балаклицький

Редактор:
Ф. Іллюк

Видавець:
видавнича організація «Юрінком Інтер»,
президент В. Ковальський

Адреса:
04209, м. Київ-209, вул. Героїв Дніпра, 31б
www.yurincom.kiev.ua

© «Вісник Державної судової адміністрації України», 2011

ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУДІВ

ЧАС ЗМІН І НОВИХ ЗВЕРШЕНЬ

Підсумки діяльності Державної судової адміністрації України
у IV кварталі 2010 року

Реформування судової системи в минулому році відзначилося прийняттям нового Закону України "Про судоустрій і статус суддів", який набрав чинності 30 липня 2010-го, та багатьма кадровими змінами в судових органах. Ці зміни не оминули й Державну судову адміністрацію України. Четвертий квартал 2010 року для ДСА України розпочався динамічно та був позначений низкою перемін. Із прийняттям та набранням чинності Законом України "Про судоустрій і статус суддів" першочергово виникла необхідність приведення у відповідність до чинного законодавства Положення про Державну судову адміністрацію України.

Організаційно-правові заходи

Двадцять другого жовтня 2010 року Положення про Державну судову адміністрацію України було затверджено рішенням № 12 Ради суддів України. Відповідно реорганізовано й організаційно-штатну структуру, яку 24 грудня затвердила своїм рішенням № 34 Рада суддів України.

Згідно з новою структурою штатна чисельність працівників центрального апарату Державної судової адміністрації України становить 151 особу та територіальних органів ДСАУ — 544 особи. Разом із тим зменшена кількість заступників Голови Державної судової адміністрації України та ліквідовано департаменти. Додамо, що нова організаційно-штатна структура ДСА України набрала чинності з січня 2011 року.

Відбулися зміни й у кадровому складі Державної судової адміністрації України. А саме рішенням № 9 Ради суддів України від 24 вересня 2010 року на посаду першого заступника Голови Державної судової адміністрації України призначено — **Івана БАЛАКЛИЦЬКОГО**. Цього ж дня рішенням Ради суддів України № 10 на посаду заступника Голови Державної судової адміністрації України призначено — **Володимира ПІВТОРАКА**.

Крім цього, на посаду директора департаменту з питань судівства наказом Голови Державної судової адміністрації України призначено **Андрія МАЛЄЄВА**, начальником управління організаційно-аналітичної роботи, документування та контролю — **Олександра СІМАНОВСЬКОГО**, начальником юридичного управління — **Віктора КОЩИНЦЯ**.

Відповідно до нового Закону України "Про судоустрій і статус суддів", а саме статті 149, керівни-

ків апаратів апеляційних судів, вищих спеціалізованих судів, Верховного Суду України та їх заступників призначає Голова Державної судової адміністрації України за поданням керівника відповідного суду. На виконання цієї норми вже призначено заступників керівників апаратів апеляційних судів Херсонської й Хмельницької областей, Рівненського й Севастопольського апеляційних господарських судів та Донецького апеляційного адміністративного суду.

Водночас триває робота над нормативно-правовими актами, зокрема, над Типовим положенням про апарат місцевого та апеляційного судів загальної юрисдикції, Положенням про помічника судді.

Також розроблені та перебувають на стадії погодження Інструкція з діловодства в місцевих загальних судах та апеляційних судах областей, міст Києва і Севастополя, апеляційному суді Автоном-

ної Республіки Крим, Інструкція про Порядок передання до архіву місцевого та апеляційного суду, зберігання в ньому, відбору та передання до державних архівних установ та архівних відділів міських рад судових справ та управлінської документації суду, Інструкція з діловодства в Державній судовій адміністрації України.

Фінансове забезпечення діяльності судів

14 жовтня 2010 року проведено засідання колегії Державної судової адміністрації України, на якому були розглянуті питання виконання Плану заходів Державної судової адміністрації України щодо реалізації положень Закону України "Про судоустрій і статус суддів", впровадження з 1 січня 2011 року автоматизованого розподілу справ в усіх судах України, стану фінансового забезпечення Державної судової адміністрації України та формування проекту Державного бюджету на 2011 рік з пропозиціями ДСА України. Більшість цих питань на сьогодні є вирішеними.

Так, Державною судовою адміністрацією України здійснено розрахунки потреби на фінансування установ судової системи в 2011 році згідно із Законом України "Про судоустрій і статус суддів" з урахуванням проекту Закону про внесення змін до Бюджетного кодексу України і деяких інших законодавчих актів України та внесено на розгляд Комітету Верховної Ради України з питань правосуддя пропозиції щодо збільшення видатків на 2011 рік на судову гілку влади.

Із метою ефективного та раціонального використання коштів упродовж цього ж періоду підготовлено 5 розпоряджень Кабінету Міністрів України щодо перерозподілу асигнувань між бюджетними програмами. Крім того, 29 листопада 2010 року Кабінетом Міністрів України прийнято постанову № 1100 "Про перерозподіл та передачу бюджетних

призначень у 2010 році". Відповідно до вказаної постанови збільшені бюджетні призначення судів на оплату комунальних послуг та енергоносіїв, а також на виплату вихідної допомоги суддям, які пішли у відставку.

Із метою врегулювання норм Закону України "Про судоустрій і статус суддів", зокрема статті 142 вказаного закону щодо визначення судів головними розпорядниками коштів, усі суди загальної юрисдикції подали відповідні документи та отримали свідоцтво про державну реєстрацію юридичних осіб. Також за цей період судовою адміністрацією здійснено три перевірки фінансово-господарської діяльності установ судової системи, а саме територіального управління ДСА України в Миколаївській області, Державного підприємства "Судовий будівельно-експертний центр" та "Санаторно-курортний лікувальний центр "Феміда".

Автоматизація судових процесів

Продовжувалася робота з впровадження програмного забезпечення щодо автоматизації документообігу загальних судів. На сьогодні в 693 місцевих і апеляційних загальних судах та 27 територіальних управліннях Державної судової адміністрації України встановлено програму "Документообіг загальних судів". У 50-ти відсотках цих об'єктів програма встановлена саме в четвертому кварталі цього року. Паралельно з цим у судах проводяться також семінарські заняття та навчання працівників апарату суду.

За сприяння Проекту Європейської Комісії і Ради Європи "Прозорість та ефективність судової системи України" в листопаді 2010 року відбулися навчальні семінари для працівників апеляційних судів та територіальних управлінь Державної судової адміністрації України з питань переходу від комп'ютерної програми "Судова статистика" (Атлант) до комп'ютерної програми "Документообіг загальних судів". У семінарах взяли участь близько 200 осіб: керівники апарату судів, начальники відділів судової статистики та фахівці з ІТ-технологій апеляційних судів, представники територіальних управлінь Державної судової адміністрації України.

Спільно з Проектом Ради Європи та Єврокомісії в жовтні проведено засідання робочої групи з розробки Положення про автоматизовану систему документообігу суду (значна частина зауважень та пропозицій, що увійшли до остаточної редакції, були напрацьовані саме під час проведення засідання робочої групи). Рішенням № 30 Ради суддів України від 26 листопада 2010 року затверджено "Поло-

ження про автоматизовану систему документообігу суду".

Також у рамках Проекту "Україна: верховенство права" створено координаційну групу з розробки плану впровадження автоматизації судів окремого регіону України. Зокрема, до складу координаційної групи увійшли Голова Державної судової адміністрації України — голова координаційної групи Руслан Кирилюк, голова Ради суддів України Ярослав Романюк, голова Ради суддів загальних судів Павло Гвоздик, директор департаменту матеріально-технічного, інформаційного та побутового забезпечення ДСА України — секретар координаційної групи Наталія Сердюк, менеджер з автоматизації судів Проекту "Україна: верховенство права" Сергій Сученко. Вже відбулося кілька засідань цієї координаційної групи, а її учасники обговорили перспективи запропонованих регіонів, серед яких Автономна Республіка Крим, Вінницька, Донецька, Івано-Франківська, Кіровоградська, Луганська області.

Також у рамках цих проектів у грудні 2010 року встановлено обладнання для комп'ютерного класу Державної судової адміністрації України, який буде обладнано сучасним програмним продуктом та комп'ютерними програмами "Документообіг загальних судів", "Документообіг адміністративних судів" і "Документообіг господарських судів". Відкриття комп'ютерного класу ДСА України планується в січні 2011 року.

Водночас у рамках Спільної програми Європейського Союзу і Ради Європи "Прозорість та ефективність функціонування судової системи" заплановано роботи зі створення сертифікованої локальної комп'ютерної мережі у 398 місцевих загальних судах, у 3 окружних адміністративних судах, в 1 апеляційному адміністративному суді та в 1 апеляційному загальному суді із загальною кількістю точок підключення 12 750 одиниць.

Забезпечено також можливість роботи Вищої кваліфікаційної комісії суддів України з програмним забезпеченням, що автоматизує документообіг та функціонально забезпечує розподіл справ і матеріалів між членами ВККСУ.

Спільно з Міністерством праці та соціальної політики України, Міністерством фінансів України, Міністерством юстиції України та Голодержслужбою підготовлено проект постанови Кабінету Міністрів України "Про реалізацію статті 81 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" щодо статусу і структури Національної школи суддів України. 15 листопада 2010 року вказаний проект направлений до Кабінету Міністрів України.

Відповідно до нового законодавства розроблено План заходів щодо ліквідації військових судів. Нині цей процес триває.

Спільно з Держкомінформнауки та профільним управлінням Секретаріату Кабінету Міністрів України опрацьовано проект Положення про єдину базу даних електронних адрес, номерів факсів (телефаксів) суб'єктів владних повноважень. Опрацьовано також питання щодо підготовки проекту наказу Держкомпідприємництва щодо затвердження Положення про порядок доступу судів загальної юрисдикції до відомостей Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб — підприємців.

Варто додати, що за період з 1 жовтня до Єдиного державного реєстру судових рішень внесено 1 539 тисяч копій судових рішень. Щотижнево Реєстр забезпечує обробку понад 530 тисяч запитів.

Забезпечення судів приміщеннями

Продовжувалася робота й щодо забезпечення судів приміщеннями. Так, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2010 року № 2099-р та спільним наказом Міністерства юстиції України і Державної судової адміністрації України від 19 листопада 2010 року № 184/1178/7 "Про безоплатну передачу нежитлового приміщення в смт Березанка Миколаївської області" врегульовано питання використання приміщень Березанським районним судом Миколаївської області. 8 грудня 2010 року підписано спільний наказ ДСА України й Міністерством палива та енергетики, яким вирішено питання безоплатної передачі приміщення для розміщення Ленінського районного суду м. Луганськ загальною площею 3496,5 кв. м.

Відповідно до пункту 14 розділу XII Перехідних положень Закону України "Про судоустрій і статус суддів" за ініціативи Міністерства оборони України та Державної судової адміністрації України прийнято розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 грудня 2010 № 2241-р "Про передачу приміщень військових судів, що ліквідуються, в оперативне управління Державної судової адміністрації України" — для розміщення окружних та апеляційних адміністративних судів відповідно до пропозиції Ради суддів адміністративних судів України.

Забезпечення безпеки судів та суддів

Для забезпечення максимально сприятливих умов для здійснення правосуддя Державною судовою адміністрацією України постійно здійснюються заходи щодо забезпечення безпеки й незалежності суддів та організації діяльності служби судових розпорядників. У період з вересня по грудень 2010 року проведено моніторинг забезпечення без-

пеки судів та підтримання громадського порядку працівниками спеціалізованих підрозділів органів внутрішніх справ щодо кожного місцевого суду. На сьогодні підрозділами судової міліції охороняється 469 судів, що становить 61,2 відсотка від загальної кількості судів, з них 231 суд або 30,2 відсотка — охороняються цілодобово.

На офіційному веб-порталі "Судова влада України" запроваджено розділ "Служба судових розпорядників", де розміщено нормативну базу та інші матеріали з питань діяльності служби. Також Державна судова адміністрація України звернулася до Міністерства внутрішніх справ України щодо здійснення заходів із забезпечення охорони всіх без винятку судів силами підрозділів судової міліції.

У зв'язку з виборами депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів у 2010 році, що відбулися 31 жовтня 2010 року, розроблено форму звітності та методичні рекомендації її заповнення. Під час проведення виборчої кампанії було організовано збір оперативної інформації про розгляд судових справ, пов'язаних з місцевими виборами.

Міжнародне співробітництво

Державна судова адміністрація України активно співпрацює з Європейським союзом, Радою Європи та бере участь у проектах, що надають допомогу в реформуванні судової системи, передбачають заходи в сфері організаційного забезпечення діяльності органів судової влади. Так, у рамках діяльності Проекту ЄС "Прозорість та ефективність функціонування судової системи України: компонент державної служби" за ініціативи ДСА України та Академії суддів України було підготовлено й надруковано посібники "Закордонний візит: правила поведінки" та "Інноваційні методи адміністрування в українських судах. Практичний досвід". В останньому з цих видань детально описані методи, які використовують українські суди у своїй діяльності з метою покращення адміністрування. Особливу увагу приділено організаційній структурі суду, делегуванню та розподілу повноважень, розподілу справ серед суддів, кадровій роботі, зв'язкам з громадськістю та ЗМІ, дотриманню правил етичної поведінки, застосуванню інформаційно-комунікаційних технологій. Видання призначено для працівників місцевих загальних судів.

Із метою залучення до обговорення питань фінансування судової системи більш широкого кола учасників у листопаді 2010 року в рамках Спільної програми Європейської Комісії і Ради Європи "Прозорість та ефективність судової системи України" відбулося засідання робочої групи з фінансування судів. Було обговорено проблеми фінансування судів у зв'язку з набранням чинності Зако-

ном України "Про судоустрій і статус суддів", європейські моделі фінансування судів із врахуванням показників навантаженості суддів і якості роботи судів, виклики та рішення у фінансуванні комп'ютеризації судів тощо.

Також під час робочої зустрічі у рамках впровадження Спільної програми Європейського Союзу і Ради Європи "Прозорість та ефективність функціонування судової системи України" в листопаді 2010 року Голова Державної судової адміністрації України Руслан Кирилюк обговорив із керівником цієї програми Оскаром Аларконом питання автоматизації судів, визначення нормативів навантаження на суддів, поліпшення ведення судової статистики, можливі шляхи вдосконалення системи фінансування судів, зокрема, після прийняття законодавства про судовий збір.

Завершив свою роботу Українсько-канадський проект судової співпраці. 1 грудня 2010 року відбулося підсумкове розширене засідання Керівного комітету Проекту. Як відзначалося, завдяки Проекту побачило світ чимало сучасних фахових видань. Останнім таким виданням стала спільна праця українських та канадських науковців і практиків "Сучасне управління в суді".

Важливою для Державної судової адміністрації України була співпраця з Проектом "Прозорість та ефективність функціонування судової системи України: компонент державної служби". У грудні 2010 року цей Проект також завершив свою діяльність. Під час заключної зустрічі та засідання Керівного комітету в рамках цього Проекту було підбито підсумки роботи, зокрема, обговорювалися видані посібники й підручники та проведені Проектом навчальні курси. Особливо цікавим для працівників судової системи стало дистанційне навчання, розроблене й започатковане Проектом.

Водночас під час останньої зустрічі в рамках цього Проекту в грудні 2010 року Голова Державної судової адміністрації України Руслан Кирилюк обговорив із керівником Проекту Еді Фракассіні та експертом Проекту Акселем Кьотцом — остаточні підсумки Проекту та отримав рекомендації експертів, що співпрацювали з Проектом, щодо вдосконалення діяльності системи судової статистики та автоматизації судочинства.

Спортивні проекти

Помітним та цікавим результатом ефективної співпраці Ради суддів України та Державної судової адміністрації України стало започаткування турніру з міні-футболу. З 16 листопада по 14 грудня 2010 року під патронатом Ради суддів України та ДСА України відбувся перший турнір з міні-футболу серед команд судових установ із розіграшу Кубка "Феміди", який було приурочено до "Дня працівників суду".

СУДДІВСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ

ІНСТИТУТ СУДДІВСЬКОГО
САМОВРЯДУВАННЯ

Започаткування в 90-х роках інституту суддівського самоврядування означало створення нової форми управління в суддівському корпусі. Створення суддівського самоврядування відбулося шляхом перерозподілу функцій у системі державної влади, що викликало на першому його етапі ускладнення зв'язків між системами та їх елементами. В цьому випадку суддівське самоврядування стало підсистемою системи судової влади, яка є однією з трьох гілок влади (третьою владою) держави Україна.

СУДДІВСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ

Як відомо, самоврядування — це форма управління, за якою суспільство, певна організація, господарська чи адміністративна одиниця тощо мають право самостійно вирішувати питання внутрішнього керівництва. В межах сучасної концепції організаційного розвитку соціальних систем суддівське самоврядування правомірно віднесено до окремої соціальної системи, організації, сукупності суддів, що здійснюють певну цілеспрямовану діяльність. Відповідно суддівське самоврядування є управлінням високоорганізованих соціальних систем і на сьогодні воно діє для вирішення питань внутрішньої діяльності судів в Україні як самостійне колективне вирішення зазначених питань суддями.

До питань внутрішньої діяльності судів належать питання організаційного забезпечення судів та діяльності суддів, соціальний захист суддів та їх сімей, а також інші питання, що безпосередньо не пов'язані зі здійсненням правосуддя. Суддівське самоврядування є однією з гарантій забезпечення самостійності судів і незалежності суддів.

Організаційними формами суддівського самоврядування є:

- збори суддів — це зібрання суддів відповідного суду, на якому вони обговорюють питання внутрішньої діяльності цього суду та приймають колективні рішення з обговорюваних питань;
- конференції суддів — це зібрання суддів (делегатів) відповідних судів, на якому вони обговорюють питання діяльності цих судів та приймають колективне рішення з обговорюваних питань;

• ради суддів — є органом, який у період між конференціями суддів виконує функції суддівського самоврядування;

• Рада суддів України — є вищим органом суддівського самоврядування у період між з'їздами суддів України;

• З'їзд суддів України — найвищий орган суддівського самоврядування (додаток 1).

Вказані організаційні форми хоча і є органами суддівського самоврядування, але мають різну специфіку формування. Зокрема, збори суддів формуються за принципом інстанційності. Статтями 115, 116 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" визначено збори суддів місцевих та апеляційних судів та збори суддів Верховного Суду України і вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних та кримінальних справ.

Збори суддів можуть звертатися з пропозиціями щодо питань діяльності суду до органів державної влади та органів місцевого самоврядування, які зобов'язані розглянути ці пропозиції й дати відповідь по суті, а також можуть обговорювати питання щодо практики застосування законодавства, розробляти відповідні пропозиції щодо вдосконалення такої практики та законодавства, вносити свої пропозиції на розгляд вищого спеціалізованого суду та Верховного Суду України.

Конференції суддів, а також ради суддів, формуються за відповідною судовою юрисдикцією. Відповідно до статті 119 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" конференції суддів поділяються на: конференцію суддів загальних судів, конференцію суддів господарських судів, конференцію суддів адміністратив-

них судів. Рішення конференції суддів є обов'язковими для рад суддів та суддів відповідних судів.

Відповідно до статті 122 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" ради суддів поділяються на: Раду суддів загальних судів, Раду суддів господарських судів, Раду суддів адміністративних судів. У період між конференціями суддів рада суддів організовує та контролює виконання її рішень, а також вирішує питання про скликання конференції (додаток 1).

Рішення ради суддів є обов'язковими для суддів, які займають адміністративні посади в судах відповідної судової юрисдикції. Крім того, відповідно до Кодексу професійної етики судді, суддя, що перебуває на адміністративній посаді в суді, повинен утримуватися від поведінки, дій або висловлювань, які можуть призвести до втрати віри в рівність статусу суддів і в те, що професійні судді колективно управляють внутрішньою діяльністю суду.

Вищими органами суддівського самоврядування є З'їзд суддів України та Рада суддів України. Найвищим органом суддівського самоврядування є З'їзд суддів України. Рішення, які він приймає, є обов'язковими до виконання для всіх органів суддівського самоврядування та всіх суддів. Делегати на З'їзд суддів України обираються на конференціях суддів загальних, господарських, адміністративних судів за принципом рівного представництва від кожної з них по одному судді з кожної області, Автономної Республіки Крим, міст Києва та Севастополя. Від кожного вищого спеціалізованого суду обираються по три делегати з числа суддів цих судів. Обираються вказані делегати шляхом відкритого голосування на альтернативній основі при вільному висуненні кандидатур для обрання.

У період між з'їздами суддів України вищим органом суддівського самоврядування є Рада суддів України, яка обирається З'їздом суддів України та організовує й контролює виконання рішень з'їзду. На сьогодні Рада суддів України складається з одинадцяти суддів: по три представники від кожної конференції суддів та по одному представнику від Конституційного Суду України та Верховного Суду України. Не можуть бути обраними до складу Ради суддів України судді, які обіймають адміністративні посади в судах, та секретарі судових палат.

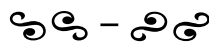
Рада суддів України має свою відзнаку, якою заохочує суддів та працівників апарату судів за значний внесок у забезпечення захисту прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина, юридичних осіб, інтересів держави на засадах верховенства права, зміцнення авторитету судової влади, становлення та зміцнення України як демократичної, соціальної і правової держави, а також за розвиток національного законодавства, високий професіоналізм, наукову (юридичну), просвітницьку діяльність.

Порядок нагородження відзнакою Ради суддів України регулюється Положенням про нагородження відзнакою Ради суддів України, затвердженого рішенням Ради суддів України від 30 листопада 2007 року № 118. Крім цього вказане Положення визначає підстави для нагородження відзнакою Ради суддів України, встановлює види відзнак, порядок їх присвоєння, вручення тощо.

Подання про нагородження відзнакою Ради суддів України вноситься до Ради суддів України органом суддівського самоврядування або головами апеляційних загальних судів, вищих спеціалізованих судів, Верховного Суду України не пізніше, ніж за 10 днів до засідання Ради суддів України. У поданні має бути зазначене прізвище, ім'я, по батькові, дата народження, повна назва займаної посади, стаж роботи (загальний, державної служби) відповідно до запису в трудовій книжці, а також інформація, яка стала підставою для порушення подання. Одночасно з поданням про нагородження подаються рішення (погодження) відповідного органу суддівського самоврядування, характеристика, відомості про попередні відзнаки, копія паспорту.

Забезпечення роботи З'їзду суддів України, діяльності Ради суддів України, конференцій суддів та рад суддів здійснюється Державною судовою адміністрацією України та її територіальними управліннями за рахунок коштів Державного бюджету України.

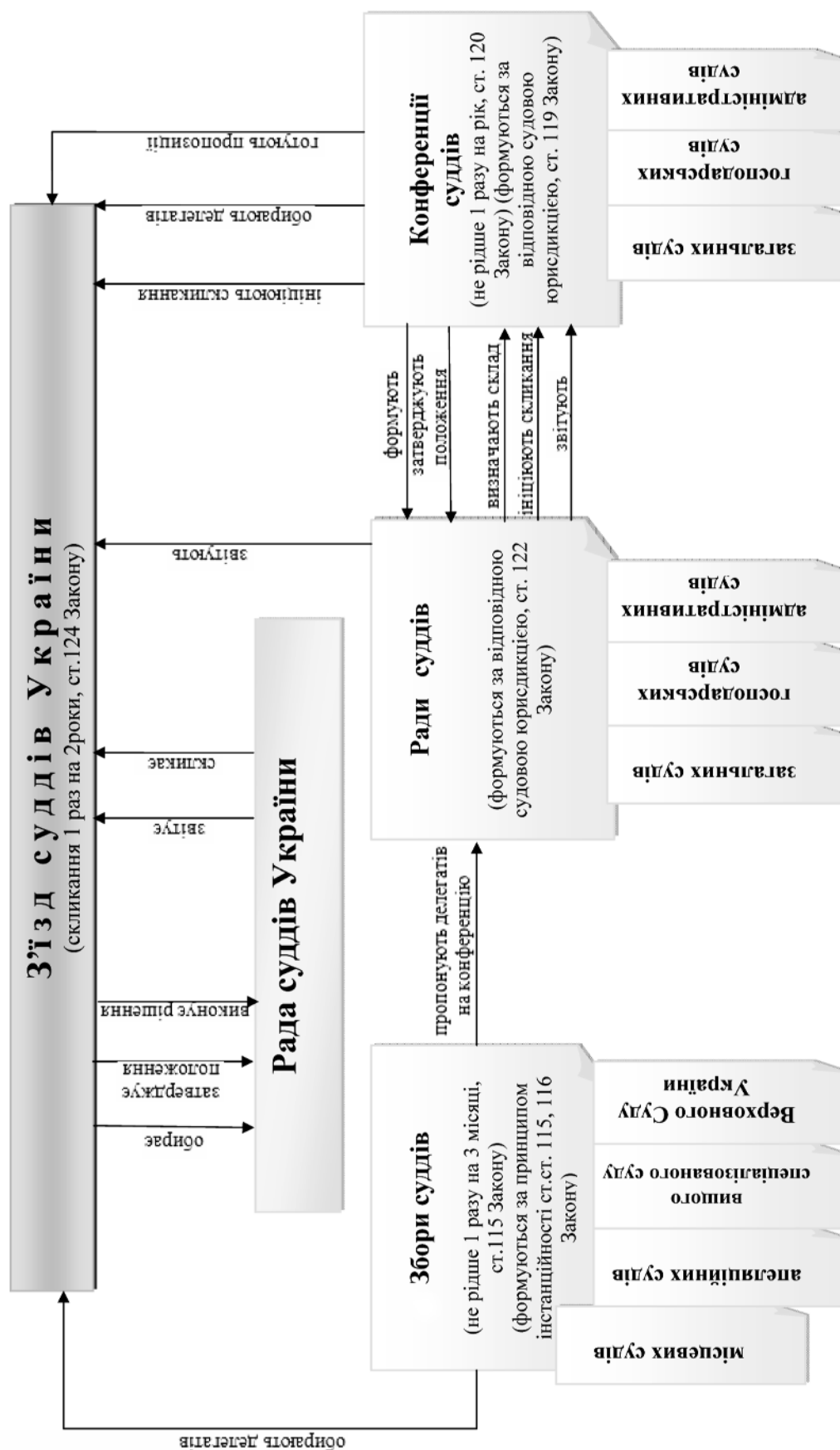
Отже, на шляху до демократизації українського суспільства суддівське самоврядування покликане стати реальною протидією авторитаризму як у системі судів, так і загалом у державі. Корпус суддів у цілому, зокрема його нове покоління, сприймає ідеї самоврядності як одну з найважливіших гарантій своєї професійної незалежності, підвищення ролі суддів у зміцненні законності та правопорядку в нашій країні.

Додаток 1

СУДДІВСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ:

організаційні форми, підпорядкованість та формування
відповідно до Закону України «Про судоустрій і статус суддів»
від 7 липня 2010 року

ОРГАНИ СУДДІВСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ

СКЛАД РАДИ СУДДІВ УКРАЇНИ

РОМАНЮК Ярослав Михайлович —
голова Ради суддів України

суддя Верховного Суду України

ХАНОВА Раїса Федорівна —
заступник голови Ради суддів
України

суддя Донецького апеляційного
адміністративного суду

КОЗИР Тетяна Павлівна —
секретар Ради суддів
України

суддя Вищого господарського
суду України

Члени Ради суддів

АМЕЛІН Сергій Єгорович

суддя Вищого адміністративного
суду України

АЛЕЄВА Інна В'ячеславівна

суддя Донецького апеляційного
господарського суду

ГВОЗДИК Павло Олександрович

суддя Вищого спеціалізованого
суду України з розгляду цивільних
і кримінальних справ

ДЖАБУРІЯ Олександр Валентинович

суддя Одеського апеляційного
адміністративного суду

КАНИГІНА Галина Володимирівна

суддя Верховного Суду України

ОВЧАРЕНКО В'ячеслав Андрійович

суддя Конституційного Суду України

УДОВИЧЕНКО Олександр Сергійович

суддя Вищого господарського
суду України

УСТИМЕНКО Валентина Євгенівна

суддя Апеляційного суду Харківської області

Адреса Ради суддів України:

*01601, м. Київ,
вул. Липська, 18/5
Тел.: (044) 277-76-30*

СКЛАД РАДИ СУДДІВ ЗАГАЛЬНИХ СУДІВ УКРАЇНИ

**ГВОЗДИК Павло
Олександрович —
голова Ради суддів**

суддя Вищого спеціалізованого
суду України з розгляду цивільних
і кримінальних справ

**СИМОНЕЦЬ Олександр Іванович —
заступник голови Ради суддів**

суддя Апеляційного суду
Запорізької області

**ЗАПОРОЖЧЕНКО Олена Олександрівна —
секретар Ради суддів**

суддя Ленінського район-
ного суду м. Луганська

Члени Ради суддів

БАБІЙ Анатолій Петрович

суддя Апеляційного суду Одеської
області

ВИСОЦЬКА Валентина Степанівна

суддя Апеляційного суду Донецької
області

ВОЛОШИН Микола Петрович

суддя Апеляційного суду
Дніпропетровської області

ГАБРІЕЛЬ Віктор Олександрович

суддя Апеляційного суду Київської
області

МАСАЛИГІНА Надія Семенівна

суддя Залізничного районного суду
м. Сімферополя (АРК)

МЕЛЬНИК Юрій Миколайович

суддя Апеляційного суду Рівненської
області

ПАЗЮК Олександр Степанович

суддя Апеляційного суду Волинської
області

ФУРИК Юрій Петрович

суддя Вищого спеціалізованого
суду України з розгляду цивільних
і кримінальних справ

Адреса Ради суддів загальних судів України:

*01601, м. Київ,
вул. Липська, 18/5
Тел.: (044) 277-76-30*

СКЛАД РАДИ СУДДІВ ГОСПОДАРСЬКИХ СУДІВ УКРАЇНИ

**УДОВИЧЕНКО Олександр
Сергійович —
голова Ради суддів**

**суддя Вищого господарського
суду України**

**МИРОШНИЧЕНКО Станіслав Володимирович —
заступник голови Ради суддів**

**суддя Вищого господарського
суду України**

**ШЕВЧУК Світлана Ростиславівна —
секретар Ради суддів**

**суддя Вищого господарського
суду України**

Члени Ради суддів

КАРТЕРЕ Валерій Іванович

**суддя Одеського апеляційного
господарського суду**

МИРУТЕНКО Олександр Леонтійович

**суддя Львівського апеляційного
господарського суду**

ОЛЕНИЧ Тетяна Германівна

**суддя Господарського суду
Чернігівської області**

ОСТАПОВА Катерина Андріївна

**суддя Севастопольського апеляційного
господарського суду**

ПОГРЕБНЯК Володимир Якович

**суддя Харківського апеляційного
господарського суду**

ПОПОВ Олександр Вікторович

**суддя Господарського суду
Донецької області**

ТИМОШЕНКО Олег Михайлович

**суддя Господарського суду
Рівненської області**

ХРИПУН Олег Олексійович

суддя Господарського суду м. Києва

Адреса Ради суддів господарських судів України:

*01016, м. Київ,
вул. Копиленка, 6
Тел.: (044) 207-52-20*

ОРГАНИ СУДДІВСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ

СКЛАД РАДИ СУДДІВ АДМІНІСТРАТИВНИХ СУДІВ УКРАЇНИ

КОБИЛЯНСЬКИЙ
Микола Генріхович —
голова Ради суддів

суддя Вищого адміністративного
суду України

ГОНЧАР Любов Ярославівна —
заступник голови Ради суддів

суддя Вищого адміністративного
суду України

ШИПУЛІНА Тетяна Михайлівна —
секретар Ради суддів

суддя Вищого адміністративного
суду України

Члени Ради суддів

АРСІРІЙ Руслан Олександрович

суддя Окружного адміністративного
суду м. Києва

ВОЛКОВ Андрій Станіславович

суддя Київського окружного
адміністративного суду

КУЗЬМЕНКО Володимир Володимирович

суддя Київського апеляційного
адміністративного суду

МАЛАШКЕВИЧ Сергій Анатолійович

суддя Донецького апеляційного
адміністративного суду

МІНАЄВА Ольга Михайлівна

суддя Харківського апеляційного
адміністративного суду

МУЛЬТЯН Марина Бондівна

суддя Вінницького окружного
адміністративного суду

СУХОВАРОВ Андрій Володимирович

суддя Дніпропетровського
апеляційного адміністративного суду

Адреса Ради суддів адміністративних судів України:

01029, м. Київ,
вул. Московська, 8, корп. 5
Тел.: (044) 501-95-25

СКЛАД ВИЩОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ СУДДІВ УКРАЇНИ

САМСІН Ігор Леонович —

голова Вищої кваліфікаційної
комісії суддів України

МАСЛІЙ Володимир Іванович —

секретар Вищої кваліфікаційної
комісії суддів України

Члени комісії

ГОРБАЧОВА Лідія Павлівна

КОЛЕСНИК Галина Антонівна.

МАРЦИНКЕВИЧ Анатолій Миколайович

МЕЛЬНИК Микола Григорович

ПІНЧУК Микола Григорович

СОКУРЕНКО Дмитро Михайлович

ФАДЄЄВА Ніна Миколаївна

ШАРГАЛО Віктор Іванович

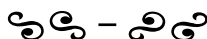
Адреса Вищої кваліфікаційної комісії суддів України:

01032, м. Київ, вул. Желянська, 120-А

Тел.: (044) 581-85-39

електронна пошта (e-mail) paliy@court.gov.ua

ОРГАНИ СУДДІВСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ

СУДОВА РЕФОРМА

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА
НЕЗАЛЕЖНІСТЬ СУДДІВ —
ПЕРЕДУМОВА РЕАЛІЗАЦІЇ
СУДОВОЇ РЕФОРМИ**Ігор САМСІН,***голова Вищої кваліфікаційної комісії суддів України,
кандидат юридичних наук, заслужений юрист України*

СУДОВА РЕФОРМА

Крім традиційних критеріїв добору суддів, існує також інша група критеріїв, які складають об'єктивну основу для здійснення судочинства. Їх можна умовно позначити як риси інтелектуально-особистісного характеру.

Про це та інші питання наша розмова з головою Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, кандидатом юридичних наук, заслуженим юристом України Ігорем САМСІНИМ.

Мета судової реформи

— Скажіть, будь ласка, Ігоре Леонівичу, як Ви можете визначити основну мету судової реформи, і чи вбачаєте Ви, що ця мета буде таки досягнута?

— Усі учасники судової реформи: народні депутати, судді, науковці і практикуючі юристи, прагнули одного й того самого — позбавити судову систему стереотипів, які підживляли її авторитет у суспільстві.

Судова система, як і будь-яка система органів державної влади, — це, передусім, люди, які її утворюють. Прописані в законі механізми реалізації судової влади, тобто відправлення судочинства, не мають реального змісту без належної кваліфікації носіїв судової влади, адже правосудність, тобто законність і обґрунтованість судового рішення, — це основне призначення діяльності судді.

Тому говорячи, що хочемо змінити судову систему, ми розуміємо, що насправді потрібно міняти підхід до її кадрового забезпечення, тобто добору суддів. Зробити цю процедуру

прозорою й зрозумілою і, що найголовніше, об'єктивною, такою, яка би дозволяла встановити придатність кандидата інтелектуально і морально виконувати функції, пов'язані з посадою судді.

Саме ця мета — відродження поваги до судової влади в суспільстві через довіру до кожного її представника — і є рушійною силою, яка повинна об'єднати всі органи, причетні до системи правосуддя, змусити їх рухатися в конструктивному руслі. Досягнення цієї мети залежить, звичайно, від багатьох факторів, але основний із них — законодавчий — ми можемо вважати таким, що цьому сприяє.

На сьогодні Закон України "Про судоустрій і статус суддів" створив необхідні передумови: визначив критерії добору суддів, встановив обов'язковість спеціальної підготовки; надав Вищій кваліфікаційній комісії суддів України статусу постійно діючого органу з виключними повноваженнями щодо формування (добору і притягнення до дисциплінарної відповідальності) суддівського корпусу.

— Якщо Ви вже торкнулися цього питання, то не можемо не запитати про результати роботи ВККСУ в новому її складі?

— Без зайвої скромності хотів би заявити, що сама по собі ВККСУ — це вже результат, адже це єдиний орган у системі судової влади, до якого у Венеціанської комісії не було застережень і зауважень ні в контексті компетенції, ні в контексті складу.

Серед арифметично-якісних показників фігурують такі напрями діяльності ВККСУ: рекомендації на обрання суддів безстроково надано 322 особам; розглянуто 19 звернень щодо притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності; здійснюється розробка методологічної бази (щодо приймання іспитів, критеріїв оцінки, перевірки інформації про кандидатів на посаду судді).

Із нового року ВККСУ працюватиме вже в окремому приміщенні, що, звичайно, навіть на психологічному рівні повинно вказувати на її абсолютно незалежний статус та виняткові функції у процедурі формування суддівського корпусу.

Критерії добору суддів

— Розкажіть про основні, на Ваш погляд, критерії добору суддів, які будуть використовуватися ВККСУ.

— Це питання, з приводу якого я можу філософствувати годинами. Передусім потрібно розуміти, що є критерії традиційні, тобто сформовані історично в суспільній думці вимоги до особи, яка претендує на посаду судді. До таких критеріїв слід відносити: чесність, порядність, моральність, принциповість, повагу до людини та її прав, розуміння проблем, з якими стикаються громадяни в повсякденному житті, усвідомлення історичних реалій, в яких розвивається держава і соціум.

Існує також інша група критеріїв, які складають об'єктивну основу для здійснення судочинства. Їх можна умовно позначити як риси інтелектуально-особистісного характеру.

Звичайно, в цьому контексті прийнято говорити про професійну підготовку та знання права, його традицій та змісту законодавства. Але лише знання законодавства для судді недостатньо. Тут необхідно значно більше, а саме: вміння інтерпретувати, тлумачити закон, викладати свою думку в рішенні так, щоб її міг зрозуміти кожен. Ясно, що це вміння розвивається з досвідом і роками практики на суддівській посаді. Проте здатність логічно мислити, критично аналізувати, зіставляти норму права з обставинами спору — це, безумовно, ті інтелектуальні якості,

які повинні бути притаманними кожній особі, яка претендує на посаду судді.

Так, особа, що претендує на посаду судді, має оцінюватися за наступними напрямками: юридична (загальна і спеціальна) компетенція; ділові якості; соціальна свідомість; здатність до адміністрування. Кожен із зазначених напрямів складається із ряду критеріїв, зміст яких чітко описується й визначається за допомогою встановлених засобів, наприклад, тестування, співбесіди тощо.

Роль освіти у судовій реформі

— Як видно, Ви приділяєте велику увагу саме освітній складовій судової реформи. Що в такому разі можете сказати про Національну школу суддів?

— Освіта й навчання — це ключові моменти, на мій погляд. Цікаво, що ще в 2006 році міжнародні експерти, які вивчали положення Концепції вдосконалення судового устрою, зазначали необхідність створення окремого незалежного навчально-тренувального закладу, який би забезпечив, по-перше, первинну спеціальну підготовку кандидатів у професійні судді, по-друге, виконання програм періодичного підвищення кваліфікації суддів, по-третє, створив умови для постійного й безперервного процесу самоосвіти суддів.

На сьогодні можна з певністю стверджувати, що цю рекомендацію Україна повністю виконала, принаймні висловила на законодавчому рівні свій намір щодо її виконання.

У цьому контексті мені дуже імponує підхід, закріплений у багатьох документах Ради Європи, зокрема в протоколі Лісабонської конференції 1995 року, що необхідність розширення й удосконалення методів навчання нерозривно пов'язується з повагою і сприянням інтелектуальній незалежності суддів.

Дійсно, працюючи над моделлю національної суддівської освіти як окремого напрямку підготовки в межах юридичної освіти, ми повинні орієнтуватися на те, щоб отримані знання та навички забезпечили цю інтелектуальну незалежність суддів.

— Інтелектуальна незалежність — це дуже цікаво. Що Ви розумієте під цією ідеєю?

— Дана ідея, з одного боку, достатньо складна для розуміння, але з іншого — вона абсолютно природна, в ній немає нічого штучного і зайвого. Спробую пояснити.

Так, здавалося б у судді є законодавство й він у прийнятті своїх процесуальних рішень по-

винен керуватися виключно ним, тобто інтелектуально він залежний від волі законодавця, навіть якщо з тим чи іншим нормативним приписом не погоджується.

Це так. Але разом із тим у судді є підпорядкування значно вищого рівня — підпорядкування принципу верховенства права, в основі якого лежить загальнолюдське розуміння соціальної справедливості. Тому якщо закон не відповідає критерію справедливості, він не може слугувати засобом вирішення конфлікту. В такому випадку суддя повинен шукати правові інтелектуальні способи обґрунтування свого рішення, звертаючись до практики Європейського суду з прав людини, аналізуючи правові позиції Верховного Суду й касаційних судів, досліджуючи рішення Конституційного Суду, знайомлячись із положеннями доктрини.

Тобто інтелект судді не повинен бути заангажованим певними рамками й стереотипами, які існують у національній правовій системі та обмежують можливості реалізації принципу верховенства права. Моє розуміння інтелектуальної незалежності судді — це його здатність за допомогою власних інтелектуальних спроможностей знайти й обґрунтувати логічно правові рішення за наслідками розгляду спору.

Це означає, що суддя повинен вміти критично оцінити правові позиції, які обґрунтовуються сторонами, й розглядати справу не за нав'язаним сценарієм, а в ключі власного бачення; що думка колег для судді є, звичайно, цінною і важливою, але не визначальною, оскільки він має свої аргументи, побудовані на вмінні інтерпретації закону; що зміст рішення у справі відповідає законам формальної логіки, який повинен бути зрозумілим і однаково сприйматись усіма, хто знайомиться з текстом рішення.

— **З огляду на цей орієнтир потрібно сформулювати й відповідні вимоги до системи спеціальної підготовки суддів, чи не так?**

— Слушне зауваження. Передусім необхідно розуміти, що навчання в межах спеціальної підготовки суддів повинно бути набагато більшим, ніж просто накопиченням теоретичних знань. Освітні методики мають передбачати такі форми, які дозволяють оволодіти практичними навичками, сприятимуть обміну професійним досвідом та опрацюванню моделей поведінки в нестандартних робочих ситуаціях.

Побіжно зупинившись на тій системі юридичної освіти, яка впроваджується у вузах, ми побачимо, що в цілому навчання спрямоване на "заучування", а не розвиток мислення, і студент прагне точно запам'ятати, а не зрозуміти ту чи іншу дефініцію, логічно дійти до її змісту самос-

тійно й сформулювати власне певного правового поняття, категорії, явища. Чому так відбувається? Тому, що скорочуються години викладання, усні іспити замінюють тестами, студенти взагалі втрачають навички усного викладення засвоєного матеріалу, і ми сьогодні стоїмо перед загрозою виховання взагалі абсурдного явища "покоління німих юристів".

Зрозуміло, що негативні риси юридичної освіти, які сьогодні притаманні багатьом (якщо не усім) вищим навчальним закладам, не можуть бути повністю виправлені при проходженні програми спеціальної підготовки, яка передбачена як окрема стадія добору суддів. Адже ламати вже сформований стереотип мислення й переучувати — це абсолютно непотрібно, зайва справа, тим більше, коли є проблеми з фінансуванням.

Тому проблему з освітою суддів слід розглядати комплексно: починати з базової юридичної підготовки у вузах. Наші російські колеги в контексті проблеми суддівської освіти порушили питання формування стандарту юридичної освіти "третього покоління", який буде ґрунтуватися на професійному підході, але для якісної підготовки суддівських кадрів спеціальна підготовка будується за аналогією з ординатурою в сфері медицини.

Якщо говорити про конкретні дисципліни, які повинні викладатись у процесі реалізації програми спеціальної підготовки, я би особливо виділив основи суддівської етики та методологію тлумачення актів законодавства.

Далі стоїть питання створення постійно діючої системи підвищення кваліфікації, яка повинна передбачати залучення провідних науковців та фахівців і, зрозуміло, бути безкоштовною, щоб усі судді мали однакову можливість отримувати знання й практичні навички, необхідні їм у професійній діяльності.

— **Ігорє Леоновичу, розпочався новий рік. Що би Ви хотіли побажати своїм колегам і опонентам?**

— Усім бажаю одного — інтелектуальної незалежності, розуміння власного призначення й усвідомлення того, що із власної родини починається держава. Держава — це кожен її громадянин: політик, журналіст, суддя і так далі. Всі ми відповідаємо перед державою і держава має відповідати перед нами. Також хотів би побажати усім щирості й натхнення, творчої безпосередності та сміливості духу.

*Розмову вів
Дмитро КОВАЛЬСЬКИЙ*

СУДОВА РЕФОРМА

СТРОКИ ПОВНОВАЖЕНЬ ЧЛЕНА ВККСУ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

Микола МЕЛЬНИК,

член Вищої кваліфікаційної комісії суддів України,
кандидат юридичних наук, заслужений юрист України

Запорукою стабільності в суспільстві та невідворотності демократичних перетворень є ефективна система судоустрою, діяльність якої спрямована на гарантування конституційних прав і свобод людини і громадянина шляхом здійснення правосуддя незалежним від будь-якого втручання, в тому числі – політичного, судом. Саме з такою метою за ініціативи Президента України В.Ф. Януковича було прийнято Закон України "Про судоустрій і статус суддів".

Законодавчі новели

Цим Законом здійснено новелізацію законодавства, що регулює відносини у сфері функціонування судової системи, передбачено гарантії якісного кадрового добору в суддівський корпус. Однією з таких гарантій виступає діяльність Вищої кваліфікаційної комісії суддів України як постійно діючого органу в системі судоустрою України (ч.1 ст.90 Закону України "Про судоустрій і статус суддів"). Статус Вищої кваліфікаційної комісії суддів України обумовив порядок призначення та формування її складу (ст.ст.92, 93), її повноваження, що впливає з норми ч.1 ст.91 Закону України "Про судоустрій і статус суддів". Ними є: добір кандидатів на посаду судді уперше та прийняття кваліфікаційного іспиту; надання рекомендації на посаду судді безстроково та відмова в наданні такої рекомендації; прийняття рішення про відсторонення судді від посади у зв'язку з притягненням його до кримінальної відповідальності на підставі вмотивованої постанови Генерального прокурора України; здійснення розгляду заяв і повідомлень про дисциплінарну відповідальність суддів місцевих та

апеляційних судів і, за наявності підстав, порушення дисциплінарної справи, здійснення дисциплінарного провадження та прийняття рішення за результатами дисциплінарного провадження; прийняття рішення про дострокове зняття застосованого до судді дисциплінарного стягнення. Слід враховувати, що Закон України "Про судоустрій і статус суддів" залишає відкритим перелік повноважень Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, а, отже, існує можливість його доповнення.

Законом України "Про судоустрій і статус суддів" визначено також строк повноважень члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, що становить три роки з дня призначення (ч.2 ст.92), та заборону здійснення повноваження члена комісії два строки підряд.

Разом із тим повноваження Вищої кваліфікаційної комісії суддів України стосуються питань формування та функціонування суддівського корпусу, які мають загальнодержавне значення, що передбачає не лише глибоке опанування чинного законодавства, а й набуття вмінь і навичок його застосування з метою прийняття об'єктивного рішення, спрямованого на реалізацію пов-

новажень комісії. Вищезазначене стосується, насамперед, тих членів комісії, які хоча й повинні мати стаж роботи в галузі права не менше двадцяти років, але професійна діяльність була побіжно пов'язана з функціонуванням судової системи до моменту їх призначення до складу комісії — двох осіб, що призначаються з'їздом представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ; особи, яка призначається міністром юстиції України; особи, яка призначається Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини; особи, яка призначається Головою Державної судової адміністрації України. У сукупності їх кількість становить п'ять членів, тобто практично половину складу комісії. Крім того, ті шість суддів, які, відповідно до п.1 ч.1 ст.92 Закону України "Про судоустрій і статус суддів", призначаються З'їздом суддів України, до моменту призначення до складу Вищої кваліфікаційної комісії суддів України здійснювали діяльність з відправлення правосуддя, що не була пов'язана з дисциплінарною практикою щодо своїх колег-суддів або атестаційною діяльністю щодо прийняття кваліфікаційних іспитів.

Кваліфікаційні комісії адвокатури і нотаріату

Аналогічний строк — три роки, починаючи з першого дня засідання комісії, — встановлено щодо повноважень Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, згідно з п.2 Указу Президента України "Про Положення про Кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури та Положення про Вищу кваліфікаційну комісію адвокатури" від 05.05.1993 р. Однак основні завдання кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури вужчі за повноваження Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Вони стосуються визначення рівня професійних знань осіб, які мають намір займатися адвокатською діяльністю, та вирішення питань про дисциплінарну відповідальність адвокатів (п.3 Положення про кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури). Строк три роки встановлено також для повноважень Вищої кваліфікаційної комісії адвокатури, до основних завдань якої належать розгляд скарг на рішення кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі (п.3 Положення про Вищу кваліфікаційну комісію адвокатури).

Більший строк дії повноважень — п'ять років — встановлено для Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату, яка утворюється при Міністерстві

юстиції України (п.6 Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату). До основних завдань комісії віднесено розгляд скарг на рішення кваліфікаційних комісій нотаріату при Головному управлінні юстиції Міністерства юстиції України в Автономній Республіці Крим, головних управліннях юстиції в областях, містах Києві та Севастополі. Повноваження Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату стосуються: розгляду скарг на рішення кваліфікаційних комісій нотаріату про відмову в допуску особи до нотаріальної діяльності; вирішення питання щодо складення кваліфікаційного іспиту комісії особою, яка подала скаргу; розробки і затвердження плану складення кваліфікаційних іспитів особами, які виявили бажання займатися нотаріальною діяльністю. До складу комісії входять чотири нотаріуси, три представники Мін'юсту та два представники легалізованих в установленому порядку об'єднань нотаріусів із всеукраїнським статусом.

Отже, незважаючи на достатньо вузьке коло повноважень Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату та предметну спрямованість діяльності її членів, строк дії повноважень встановлено більший — п'ять років. При цьому слід враховувати існування, поряд із Вищою кваліфікаційною комісією нотаріату, розгалуженої за територіальною ознакою системи кваліфікаційних комісій нотаріату. На відміну від існування системи кваліфікаційних комісій нотаріату в Україні діє тільки одна Вища кваліфікаційна комісія суддів.

Більший за зазначені вище строки повноважень чинним законодавством передбачено щодо членів Вищої ради юстиції, крім тих, хто входить до її складу за посадою, — шість років (ч.2 ст.1 Закону України "Про Вищу раду юстиції").

Отже, в порядку наукової дискусії виникає проблема розробки рекомендацій щодо визначення оптимального строку дії повноважень членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, враховуючи існування різних строків дії повноважень інших атестаційних комісій, крім тих, які діють щодо адвокатів. При цьому доцільно звернути увагу на те, що в спільному висновку Венеціанської комісії та Дирекції із співпраці Генеральної дирекції з прав людини та правових питань Ради Європи на основі коментарів пана Стефана Гасса (експерт, Дирекція із співпраці), пана Джеймса Гамільтона (заступник члена Дирекції, Ірландія), пана Поля Лемменса (експерт, Дирекція із співпраці), пані Ганни Сухоцької (член Дирекції, Польща) щодо Закону України "Про судоустрій і статус суддів" не було зазначено про необхідність корегування строку повно-

важень членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Разом із тим висновок Венеціанської комісії є, по суті, експертним висновком про відповідність демократичним засадам основних положень Закону України "Про судоустрій і статус суддів", а тому, як вбачається, вузькій проблемі строків повноважень членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України не було надано належної уваги.

Зарубіжний досвід

Для вирішення проблеми визначення оптимального строку повноважень членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України доцільно звернутися до світового досвіду.

Про необхідність збільшення строку дії повноважень членів Вищої кваліфікаційної колегії суддів Російської Федерації та кваліфікаційних колегій суддів суб'єктів Російської Федерації було наголошено на VI Всеросійському з'їзді суддів. Виступаючими було запропоновано встановлення такого строку в чотири роки. Мотивацією такої пропозиції було вирішення колегіями вельми складних питань, які потребують не лише наявності певних знань, але й набуття досвіду.

Вища кваліфікаційна колегія суддів Російської Федерації складається з вісімнадцяти суддів, десяти представників громадськості та одного представника президента Росії. На відміну від процедур формування Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, якими не передбачено наступність, аналогічними за змістом процедурами формування членів Вищої кваліфікаційної колегії суддів Російської Федерації з представників громадськості встановлено продовження строків їх повноважень вже після того, як буде сформований новий склад Вищої кваліфікаційної колегії. Тобто закінчення строку повноважень членів Вищої кваліфікаційної колегії, які обрані з представників громадськості, не збігається із строком формування нової колегії. Така особливість визначення строків повноважень виступаючими на з'їзді суддів сприймалася позитивно, враховуючи можливість продовження роботи цієї категорії членів Вищої кваліфікаційної колегії в оновленому складі з використанням набутого досвіду.

Якщо звернутися до правового регулювання строку повноважень аналогічних інституцій у судовій системі Сполучених Штатів Америки, можна відзначити встановлення інших строків. Так, у штаті Айдахо функціонує Комісія магістрів, яка, відповідно до Статуту Айдахо, наді-

лена наступними обов'язками: підготовка рекомендацій про кількість та місцезнаходження суддів і суддів у судовому окрузі з урахуванням обсягу фінансування, визначеного законодавчо; участь у призначенні суддів на безпартійній основі; аналіз процедур відправлення правосуддя та обґрунтування пропозицій щодо його вдосконалення; прийняття рішень, рекомендацій щодо суддів, які можуть і не бути схвалені більшістю суддів.

До складу комісії магістрів входять не лише представники судової влади. Зокрема, суддя адміністративного району набуває повноважень голови комісії й має право голосу щодо всіх питань, які розглядає комісія. Ще одного суддю до складу комісії магістрату може призначити окружний адміністративний суддя. До інших членів комісії належать особи, призначені губернатором штату, мери міст із населенням більше 10 тис., а також два адвокати, мировий суддя. Встановлено мінімальний і максимальний строки повноважень лише щодо адвокатів — від двох до шести років, інші члени комісії можуть виконувати обов'язки шість років, за винятком випадків, коли спливає строк повноважень на виборних посадах (стосується, насамперед, мерів) або смерті чи відставки члена комісії.

Строк повноважень у шість років також передбачено щодо Судової кваліфікаційної комісії у штаті Флорида, створеної відповідно до Конституції штату у 1968 році. Склад комісії формується з двох суддів, яких обирають апеляційний та окружний суди; шести членів, обраних судьями зазначених судів; чотирьох юристів з числа членів колегії адвокатів; п'яти членів, котрі не є ані судьями, ані адвокатами, яких призначає губернатор штату. Зазначена комісія має право приймати рішення щодо застосування заходів дисциплінарної відповідальності аж до звільнення суддів. Законодавче забезпечення функціонування судової системи у штаті Флорида передбачає наявність Кодексу поведінки суддів.

Отже, світовий досвід врегулювання строків повноважень кваліфікаційних комісій (колегій, магістрів тощо) щодо суддів передбачає як різний порядок їх встановлення, так і різницю у самих строках. При цьому сутність і зміст повноважень зазначених органів істотно не впливає на визначення строків, які коливаються від трьох до шести років. Зважаючи на зазначене, існують підстави щодо подальшого розгляду питання про визначення оптимального строку повноважень членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та його відповідного закріплення в Законі України "Про судоустрій і статус суддів".

АВТОМАТИЗАЦІЯ СУДОВИХ ПРОЦЕСІВ

ПОЛОЖЕННЯ
ПРО АВТОМАТИЗОВАНУ СИСТЕМУ
ДОКУМЕНТООБІГУ СУДУ

І. Загальні положення

1.1. Положення про автоматизовану систему документообігу суду (далі — Положення) розроблено відповідно до Закону України "Про судоустрій і статус суддів", Господарського процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України, Кримінального процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України.

1.2. Положення визначає порядок функціонування автоматизованої системи документообігу в судах загальної юрисдикції (далі — автоматизована система), яка забезпечує:

- об'єктивний та неупереджений розподіл справ між суддями з додержанням принципів черговості, рівної кількості справ для кожного судді, вірогідності, з урахуванням завантаженої кожного судді, спеціалізації, а також вимог процесуального закону;
- надання фізичним та юридичним особам інформації про стан розгляду справ, у яких вони є учасниками процесу;
- централізоване зберігання текстів судових рішень та інших процесуальних документів;
- підготовку статистичних даних;
- реєстрацію вхідної та вихідної кореспонденції, етапів її руху;
- видачу судових рішень та виконавчих документів на підставі наявних в автоматизованій системі даних;
- передачу справ до електронного архіву.

1.3. Порядок роботи з документами, які містять інформацію з обмеженим доступом, а також державну таємницю, регулюється законодавством, що діє у цій сфері.

1.4. Положенням не регулюється порядок ведення діловодства з питань роботи з кадрами.

1.5. Наведені в Положенні терміни вживаються в такому значенні:

- автоматизована система — сукупність комп'ютерних програм, що забезпечують

функціонування документообігу суду за допомогою використання відповідних програмно-апаратних комплексів судів, обіг інформації між судами різних інстанцій та спеціалізації, передачу інформації до центральних баз даних залежно від спеціалізації судів, захист на технологічних ланках від несанкціонованого доступу тощо;

- адміністратор автоматизованої системи (адміністратор Єдиної судової інформаційної системи — далі ЄСІС) — державне підприємство "Інформаційні судові системи", яке забезпечує технічний супровід та здійснює підтримку працездатності автоматизованої системи в цілому згідно з вимогами ЄСІС, виконує інші функції відповідно до розпоряджень Державної судової адміністрації України (далі — ДСА України) та взятих на себе договірних зобов'язань;

- виконавчий документ — виконавчий лист, судовий наказ, наказ суду, ухвала або постанова суду у випадках, передбачених законом;

- електронний архів — відокремлена частина бази даних, що містить інформацію про судові справи та/або документи, передані до архіву суду, і не підлягає редагуванню;

- комп'ютерна програма — набір інструкцій у вигляді слів, цифр, кодів, схем, символів чи в будь-якому іншому вигляді, виражених у придатній для зчитування комп'ютером формі, які приводять його в дію для досягнення певної мети або результату;

- користувач автоматизованої системи — суддя, працівник апарату суду (на підставі наказу керівника апарату суду);

- підсистема — виділений за певними ознаками модуль автоматизованої системи для вирішення конкретних завдань цієї системи, що встановлюється на кожному робочому місці залежно від функцій, повноважень та напрямів роботи користувача автоматизованої системи;

- права користувача автоматизованої системи — сукупність дій, які користувач автоматизованої системи має право виконувати в цій системі;

- провадження справи — сукупність процесуальних дій, пов'язаних із розглядом судової справи;

- редагування інформації — зміна даних після їх збереження відповідним користувачем чи підписання документа електронним цифровим підписом (далі — ЕЦП);

- суд — суд загальної юрисдикції, який розглядає справи в порядку адміністративного, господарського, кримінального або цивільного судочинства, а також справи про адміністративні правопорушення;

- судова справа — справа, що розглядається в порядку адміністративного, господарського, кримінального або цивільного судочинства, справа про адміністративне правопорушення;

- судові рішення — вирок, постанова, ухвала, рішення суду, судовий наказ;

- технічний адміністратор — особа, наділена правами адміністратора в програмі для забезпечення її технічного функціонування, яка працює безпосередньо в суді, або відповідний фахівець адміністратора автоматизованої системи, закріплений за даною судовою установою.

1.6. Автоматизована система забезпечує автоматизацію технологічних процесів обробки інформації в суді, а саме:

- реєстрацію та розподіл вхідної кореспонденції, реєстрацію вихідної кореспонденції, а також внутрішніх документів суду;

- взяття на контроль та здійснення контролю за виконанням вхідних та внутрішніх документів суду, інформування голови суду, керівника апарату суду та особи, відповідальної за опрацювання документа, про закінчення строків його виконання;

- фіксування етапів проходження документів до їх передачі до електронного архіву, а також передачі судових справ з однієї судової інстанції до іншої;

- реєстрацію процесуальних дій та документів у справі;

- контроль за дотриманням процесуальних строків розгляду судової справи та інформуванням головуючого судді, судді-доповідача, голови суду та секретаря судової палати про закінчення цих строків;

- використання ЕЦП для підписання документа, що набуває офіційного статусу;

- оперативний пошук справ та документів за їх реквізитами;

- індексацію документів та їх контекстний пошук;

- видачу судових рішень (копій) та формування виконавчих документів на підставі даних, що містяться в автоматизованій системі;

- зберігання текстів судових рішень та інших документів, створених в автоматизованій системі;

- відправку електронних копій судових рішень до Єдиного державного реєстру судових рішень;

- надання в установленому законом порядку інформації про стан розгляду справ;

- формування звітності суду про стан здійснення судочинства;

- виготовлення судових рішень, виконавчих документів, звітів тощо.

1.7. ДСА України забезпечує:

- підготовку нормативних документів щодо використання автоматизованої системи;

- розробку вимог щодо захисту автоматизованої системи та інформації, що міститься в ній;

- забезпечення судів технічними, фінансовими й організаційними ресурсами, необхідними для впровадження та використання автоматизованої системи в судах;

- навчання користувачів автоматизованої системи під час її впровадження та використання;

- моніторинг технічного стану автоматизованої системи та захищеності її даних;

- організацію технічної та інформаційної підтримки користувачів автоматизованої системи, зокрема, за допомогою відкритих веб-ресурсів, відповідного телефонного інформаційного центру тощо.

1.8. Суди забезпечують:

- своєчасне введення до автоматизованої системи достовірних даних;

- контроль за своєчасним введенням до автоматизованої системи достовірних даних;

- своєчасне надання (позбавлення) права доступу до автоматизованої системи її користувачам;

- забезпечення захисту інформації автоматизованої системи в суді;

- інформування адміністратора автоматизованої системи та ДСА України про проблеми, що виникають під час використання автоматизованої системи.

II. Порядок функціонування автоматизованої системи.

Порядок роботи в автоматизованій системі

2.1. Функціональні обов'язки, права користувачів автоматизованої системи, надання та позбавлення права доступу до неї в кожному ок-

ремому суді визначаються на підставі наказів голови суду та керівника апарату суду.

2.2. Користувачі автоматизованої системи відповідно до їх прав вносять до бази даних автоматизованої системи передбачену цим Положенням інформацію та згідно із законодавством несуть відповідальність за її достовірність.

2.3. Використання ЕЦП уповноваженими на це користувачами автоматизованої системи здійснюється в порядку, визначеному Законом України "Про електронний цифровий підпис".

2.4. Редагування інформації в автоматизованій системі здійснюється уповноваженими на це користувачами автоматизованої системи в разі виявлення неточностей, технічних описок або неповноти даних.

2.5. Користувачі автоматизованої системи зобов'язані виконувати вимоги цього Положення та забезпечувати конфіденційність інформації, яка в ній міститься.

2.6. Персональну відповідальність за функціонування автоматизованої системи в суді несе керівник апарату суду.

2.7. Незаконне втручання в роботу автоматизованої системи тягне за собою відповідальність, установлену законом.

Реєстрація вхідної і вихідної кореспонденції та етапи її руху

2.8. Реєстрація в автоматизованій системі вхідної кореспонденції здійснюється в такому порядку:

2.8.1. Вхідна кореспонденція, в тому числі процесуальні документи, приймається й опрацьовується користувачами автоматизованої системи, яким надано доступ до системи відповідно до їх функціональних обов'язків, і реєструється в автоматизованій системі в день її надходження.

2.8.2. На кожний вхідний, у тому числі процесуальний, документ в автоматизованій системі створюється реєстраційна картка, яка містить інформацію щодо реквізитів та руху документа.

Внесення інформації до реєстраційної картки здійснюється користувачами автоматизованої системи відповідно до їх функціональних обов'язків.

2.8.3. Дата реєстрації та вхідний номер документа, що складається з номера за порядком у відповідному році та року реєстрації, формуються автоматизованою системою автоматично.

2.8.4. Кожній судовій справі надається єдиний унікальний номер, який формується автоматизованою системою автоматично в суді пер-

шої інстанції та залишається незмінним незалежно від проходження справи в інстанціях. Структура номеру справи є такою: код суду/номер справи за порядком у поточному році/рік реєстрації.

2.8.5. У судах кожної інстанції автоматизованою системою автоматично формується номер провадження справи, необхідний для діловодства відповідного суду. Цей номер є таким: індекс (за наявності), що визначається інструкцією з діловодства в суді/код суду/номер справи за порядком у поточному році/рік реєстрації.

2.9. Вихідний номер документа, що підлягає надсиланню, автоматично формується автоматизованою системою таким чином:

- у листуванні щодо судових справ вихідний номер складається з номера провадження у справі із зазначенням через дріб номера за порядком і через дріб — поточного року;

- у листуванні щодо інших документів вихідний номер складається з номера номенклатури справ суду, в якому зберігаються матеріали, із зазначенням через дріб номера за порядком і через дріб — поточного року.

Автоматичний розподіл судових справ

3.1. Автоматичний розподіл судових справ здійснюється на підставі внесеної до автоматизованої системи інформації.

3.1.1. Автоматичний розподіл судових справ здійснюється в суді (в судовій палаті) протягом робочого дня після реєстрації відповідних документів, крім випадків, передбачених законодавством.

3.1.2. Автоматичний розподіл судових справ між суддями здійснюється з урахуванням спеціалізації суддів.

3.1.3. Автоматичний розподіл судових справ між суддями в судах, у яких відсутня спеціалізація або її застосування неможливе, здійснюється між усіма суддями.

3.1.4. Спеціалізація суддів визначається рішенням зборів суддів відповідного суду.

3.1.5. Судові справи підлягають автоматичному розподілу між суддями, які мають на час розподілу справ повноваження для здійснення процесуальних дій.

3.1.6. Якщо судова справа підлягає розгляду (перегляду) колегією суддів, при автоматичному розподілі судових справ автоматизованою системою в місцевому суді призначається головуючий суддя, а в судах апеляційної та касаційної інстанцій — суддя-доповідач з числа всіх суддів відпо-

відного суду з урахуванням їх спеціалізації (за її наявності). Справа розглядається колегією суддів, до складу якої входить призначений автоматизованою системою головуючий суддя або суддя-доповідач. Засади формування колегії суддів визначаються зборами суддів відповідного суду з унеможливленням впливу на формування осіб, зацікавлених у результатах судового розгляду справи.

3.1.7. Збори суддів відповідного суду визначають засади формування колегії суддів без здійснення повторного автоматизованого розподілу справ також у випадках:

- призначення колегіального складу суду першої інстанції;
- збільшення складу колегії суддів у судах апеляційної і касаційної інстанцій;
- необхідності внесення змін до складу колегії суддів у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю судді (суддів), його (їх) відпусткою, відрадженням;
- помилково визначеної спеціалізації;
- повернення до суду вищої інстанції справи, в якій судові рішення скасовувались із передачею справи на новий розгляд до суду нижчої інстанції;
- розподілу позовних заяв, апеляційних і касаційних скарг, які надійшли до суду повторно з передбачених процесуальним законом підстав.

Збори суддів визначають також особливості розподілу судових справ:

- у випадках виявлення значної різниці в навантаженні на суддів (колегію суддів);
- у випадках знеструмлення електромережі суду, виходу з ладу обладнання або комп'ютерних програм чи настання інших обставин, які унеможливають функціонування автоматизованої системи, що триває понад один робочий день;
- які відповідно до законодавства підлягають реєстрації та/або розгляду в неробочі дні;
- при вирішенні питань про передачу справ на розгляд суддям, які займають адміністративні посади або інші посади в органах судової влади, суддівського самоврядування чи органах системи судоустрою (зокрема, посаду члена Вищої ради юстиції, члена відповідної ради суддів, секретаря пленуму відповідного суду тощо), — з метою забезпечення умов для виконання ними обов'язків як за займаною посадою, так і обов'язків судді.

3.1.8. Для перевірки Верховним Судом України відповідності заяви про перегляд судового рішення, яка надійшла до відповідного вищого спеціалізованого суду, вимогам процесуального закону при автоматичному розподілі справ автоматизованою системою у вищих спеціалізованих судах призначається суддя-доповідач. Перевірка за-

яви здійснюється відповідно до вимог процесуального закону. Питання про допуск судової справи до провадження вирішується колегією суддів у складі п'яти суддів, до складу якої входять призначений автоматизованою системою суддя-доповідач і чотири судді, які не приймали рішення, що оскаржується. Засади формування колегії суддів у цьому випадку визначаються зборами суддів відповідного суду.

3.1.9. У Верховному Суді України при автоматичному розподілі заяв про перегляд судових рішень автоматизованою системою призначається суддя-доповідач.

3.1.10. У разі задоволення відводу (самовідводу) судді (головуючого, судді-доповідача або всього складу суду, якщо справа розглядається колегією суддів), якому розподілено справу для розгляду, справа підлягає повторному автоматичному розподілу без урахування цього судді (суддів).

3.1.11. Судові справи, що залишилися нерозглянутими суддею в разі припинення його повноважень щодо здійснення ним правосуддя, звільнення його з посади судді або перебування у відпустці по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, розподіляються між суддями повторно відповідно до цього Положення.

3.1.12. У разі неможливості виконання суддею, який входить до складу колегії суддів, обов'язків судді (тимчасова непрацездатність, відрадження, відпустка тощо), який не є головуючим суддею (суддею-доповідачем) у справі, повторний автоматичний розподіл судових справ не здійснюється. Заміна відсутнього судді, який входить до складу колегії суддів, здійснюється відповідно до встановлених засад формування складу колегій суддів.

3.1.13. Повторний автоматичний розподіл справи у визначених законодавством випадках (відвід, самовідвід судді, недопустимість повторної участі судді в розгляді справи, відсутність допуску або дозволу до роботи з документами, що містять інформацію з обмеженим доступом тощо) здійснюється за письмовим розпорядженням керівника апарату суду (особи, яка виконує його обов'язки) згідно з додатком № 1 до Положення.

3.1.14. При автоматичному розподілі судових справ використовується та враховується така інформація:

- спеціалізація (за наявності);
- кількість судових справ, що надійшла на розгляд судді;
- кількість фактично відпрацьованого робочого часу (в днях);

- коефіцієнт складності категорій судових справ;
- коефіцієнт, що враховує форму участі судді в розгляді судової справи;
- категорія судової справи за загальним рядом відповідної форми звіту, що затверджується ДСАУ України, або загальним рядом класифікатора;
- наявність у судді повноважень для здійснення правосуддя на момент розподілу судових справ;
- наявність обставин, що виключають або не допускають повторної участі судді (складу суду) в розгляді судової справи відповідно до законодавства;
- наявність у судді допуску до державної таємниці;
- наявність у судді дозволу на розгляд судових справ з грифом "Для службового користування";
- відсоток справ, що підлягає розгляду суддею, в разі виконання ним інших повноважень, не пов'язаних із здійсненням правосуддя;
- участь у роботі з допуску справ до провадження у Верховному Суді України.

Основним критерієм є річне навантаження суддів. Визначення річного навантаження здійснюється з урахуванням:

- кількості судових справ, що надійшли на розгляд за період;
- кількості фактично відпрацьованого робочого часу за період;
- коефіцієнта складності судових справ, що надійшли за період, за формулою:

$$PH = \text{сума } (1 * K_{\text{складності}} * K_{\text{ФУС}} * 100 / \text{відсоток адміністративних посад}) / K_{\text{ТРД}}, \text{ де:}$$

PH — річне навантаження;

$K_{\text{складності}}$ — коефіцієнт складності категорії судової справи, що підраховується (повинен бути більше 0);

$K_{\text{ФУС}}$ — коефіцієнт форми участі судді в розгляді судової справи, що підраховується;

відсоток адміністративних посад — відсоток участі судді у судовій справі при виконанні суддею інших повноважень, не пов'язаних із здійсненням правосуддя на момент розподілу судової справи;

$K_{\text{ТРД}}$ — кількість робочих днів за період;

період — останні 365 днів, але не раніше дати початку роботи з автоматизованою системою.

Коефіцієнт складності категорій судових справ, виконання суддею інших повноважень, не пов'язаних зі здійсненням правосуддя, відсоток адміністративних посад тощо визначаються збо-

рами суддів відповідного суду. Коефіцієнт, що враховує форму участі судді в розгляді судової справи, визначається зборами суддів відповідного суду.

3.2. Автоматичний розподіл справ, пов'язаних із виборчим процесом, процесом проведення референдуму, а також судових справ про встановлення або усунення обмежень щодо реалізації права на мирні зібрання, здійснюється з урахуванням навантаження судді судовими справами відповідних категорій за поточний день.

3.3. Не розподіляються щодо конкретного судді судові справи, що надійшли:

- за два місяці до закінчення повноважень судді;
- за чотирнадцять днів, якщо інше не встановлено зборами суддів відповідного суду, до початку відпустки (якщо її тривалість становить не менше чотирнадцяти календарних днів);
- за три дні до початку відпустки, якщо її тривалість становить менше чотирнадцяти календарних днів;
- у період відпустки судді;
- за один робочий день до відрядження та в дні перебування судді у відрядженні;
- під час тимчасової непрацездатності судді;
- в інших передбачених законом випадках, у яких суддя не може здійснювати правосуддя або брати участь у розгляді судових справ.

3.3.1. У разі одночасного перебування всіх суддів у відрядженнях, відпустках, їх тимчасової непрацездатності та в інших передбачених законом випадках, у яких суддя не може здійснювати правосуддя або брати участь у розгляді судових справ, автоматичний розподіл судових справ здійснюється автоматизованою системою у робочий день, наступний за днем, коли відпали відповідні обставини.

3.4. Результатом автоматичного розподілу судових справ є протокол розподілу судових справ між суддями для відповідних судів (далі — Протокол). Протокол створюється автоматизованою системою автоматично. Доступ для коригування інформації у Протоколі блокується.

3.4.1. Внесення змін, видалення реєстраційних даних щодо конкретної судової справи не допускається, крім випадків, установлених законом. Усі зміни та видалення реєстраційних даних фіксуються автоматизованою системою автоматично.

3.4.2. У разі колегіального розгляду судової справи судом до протоколу автоматично вносяться прізвища суддів, які входять до складу колегії, із зазначенням прізвища головуючого судді та/або судді-доповідача.

3.4.3. При проведенні повторного автоматичного розподілу судової справи автоматизованою системою створюється новий протокол з відміткою "Повторний розподіл" і зазначаються причини його проведення.

3.5. При об'єднанні судових справ автоматизованою системою автоматично перераховується навантаження на суддю (суддів) з урахуванням таких судових справ.

3.6. У разі роз'єднання судових справ виділена в окреме провадження судова справа підлягає автоматичному розподілу на загальних підставах.

3.7. Протокол зберігається в автоматизованій системі.

3.7.1. Наприкінці кожного робочого дня після завершення автоматичного розподілу справ роздруковується реєстр автоматичного розподілу судових справ (додаток № 4 до Положення).

3.8. Судові справи, що надійшли з судів апеляційної чи касаційної інстанцій після скасування ухвал, які перешкоджають подальшому розгляду судової справи, підлягають повторному автоматичному розподілу на загальних підставах.

3.9. Судові справи, що надійшли з судів апеляційної чи касаційної інстанцій після скасування ухвал, які не перешкоджають подальшому розгляду судової справи, не підлягають автоматичному розподілу, а передаються тим суддям, ухвалу яких скасовано чи у провадженні яких перебувала або перебуває судова справа.

3.9.1. Якщо суддя, в провадженні якого перебувала судова справа, зазначена в пункті 3.9 Положення, на момент повернення її з суду апеляційної чи касаційної інстанцій не працює в даному суді або таку справу неможливо передати відповідному судді з підстав, зазначених у пункті 3.3 Положення, судова справа підлягає повторному автоматичному розподілу.

3.9.2. Раніше визначеному у судовій справі судді-доповідачу передаються також:

- апеляційні та касаційні скарги, що надійшли до суду відповідно апеляційної чи касаційної інстанцій після визначення судді-доповідача у даній судовій справі;
- судові справи, повернуті до апеляційного суду після виконання вимог частини четвертої статті 297 Цивільного процесуального кодексу України;
- судові справи, що надійшли для вирішення питання про прийняття додаткового судового рішення, виправлення описок та помилок, роз'яснення судового рішення;
- судові справи, що розглядаються в порядку адміністративного чи цивільного судочинства та

надійшли до касаційної інстанції у зв'язку з їх витребуванням за відкритим провадженням за касаційною скаргою;

- судові справи, що розглядаються в порядку господарського чи цивільного судочинства, в яких подано заяви про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами.

3.10.1. Знеструмлення електромережі суду, вихід з ладу сервера автоматизованої системи та інші умови, що впливають на безперерйність та функціонування автоматизованої системи відповідно до Положення фіксуються актами, складеними в порядку, визначеному головою відповідного суду, із зазначенням у них дати, часу настання та закінчення дії відповідних обставин, причин виникнення, заходів, вжитих для їх усунення.

3.10.2. Автоматичний розподіл судових справ між суддями здійснюється невідкладно після налагодження роботи автоматизованої системи або на наступний робочий день після усунення зазначених у пункті 3.10.1 Положення обставин.

3.10.3. У разі настання обставин, зазначених у пункті 3.10.1 Положення, розподіл судових справ, які за законом мають розглядатися невідкладно з метою недопущення порушення конституційних прав громадян (справи пов'язані із виборчим процесом, вирішення питання про обрання міри запобіжного заходу у виді взяття під варту тощо) здійснюється головою суду з дотриманням принципів черговості до усунення відповідних обставин.

3.10.4. Після усунення обставин, зазначених у пункті 3.10.1 Положення, до автоматизованої системи вноситься передбачена Положенням інформація із зазначенням у хронологічному порядку номера та дати фактичного надходження кореспонденції до суду та інформація про її розподіл.

Передача судових справ для подальшого розгляду суддею (колегією суддів), надання інформації щодо судової справи, видача копій судових рішень, виконавчих документів, формування звітності та передача судових справ до електронного архіву суду

4.1. Передача судової справи для судового розгляду здійснюється в такому порядку:

4.1.1. Після автоматичного розподілу судових справ автоматизованою системою відповідальна особа суду передає судові справи визначеному автоматизованою системою головуючому судді, судді-доповідачу.

4.1.2. Інформація щодо процесуальних дій та судових рішень вноситься до автоматизованої системи відповідним користувачем автоматизованої системи.

4.2. У разі закінчення строку, встановленого для подання апеляційної чи касаційної скарги (на судові рішення в судових справах, що розглядаються в порядку кримінального судочинства), якщо така скарга не була подана, до автоматизованої системи вносяться відомості щодо набрання судовим рішенням законної сили. Відповідна інформація вноситься до автоматизованої системи користувачем відповідно до його функціональних обов'язків.

4.3. Надання інформації про стан розгляду судових справ, видача копій судових рішень та формування виконавчих документів на підставі наявних у автоматизованій системі даних здійснюються в такому порядку:

4.3.1 Учасникам судового процесу надається інформація щодо дати надходження судової справи до суду, єдиного унікального номера судової справи, номера провадження, прізвища учасників процесу, дати та часу призначення судової справи до розгляду, місця проведення судового засідання, дати розгляду судової справи, а також інформація про надходження апеляційних чи касаційних скарг, заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами, заяв про перегляд судових рішень Верховним Судом України та їх розгляду.

4.3.2 Для отримання інформації у суді діє підсистема електронного довідника. Електронний довідник встановлюється для забезпечення оперативного надання інформації, зазначеної в підпункті 4.3.1 Положення.

4.4. Електронні копії судових рішень, засвідчені ЕЦП, направляються до Єдиного державного реєстру судових рішень у порядку, визначеному Порядком ведення Єдиного державного реєстру судових рішень.

4.5. Видача копії судового рішення (крім судових рішень у справах з грифом "таємно", "цілком таємно") здійснюється відповідно до процесуального законодавства. Копія судового рішення може бути виготовлена з оригіналу судового рішення, що міститься в судовій справі, або шляхом роздрукування електронної копії судо-

вого рішення, що міститься в автоматизованій системі, та засвідчення її належним чином.

4.6. Виконавчий документ формується в автоматизованій системі та видається (надсилається) відповідно до чинного законодавства в роздрукованому вигляді.

4.7. До електронного архіву передаються електронні копії судових рішень з переліком матеріалів, що містяться в судовій справі.

4.8. Формування звітності суду здійснюється в автоматизованій системі на запит відповідальної особи.

4.9. Форми звітності, періодичність її подання, найменування установ, що подають звітність, затверджуються наказом ДСА України.

III. Прикінцеві положення

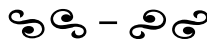
6.1. Інформаційний обмін між користувачами автоматизованої системи здійснюється на основі безпаперового документообігу.

6.2. Забезпечення захисту інформаційних ресурсів автоматизованої системи здійснюється шляхом застосування засобів і методів технічного захисту інформації, впровадження організаційних та інженерно-технічних заходів комплексної системи захисту інформації, спрямованих на недопущення блокування інформації, несанкціонованого доступу до неї, її модифікації або спотворення.

6.3. Забезпечення цілісності та збереження інформаційних ресурсів автоматизованої системи здійснюється шляхом застосування відповідного програмного забезпечення та технічних ресурсів, комплексів, організаційних заходів.

6.4. Технічний супровід та підтримка працездатності автоматизованої системи здійснюються адміністратором ЄСІС на підставі укладених з ДСА України, Верховним Судом України та вищими спеціалізованими судами договорів.

6.5. Робота щодо наповнення та використання інформації в автоматизованій системі здійснюється після створення правових умов (видання керівником апарату суду наказів про визначення прав користувачів автоматизованої системи) та впровадження й налагодження програмно-технічних засобів для забезпечення функціонування підсистем на кожному робочому місці.

РЕГІОН

ЗАДЛЯ НАЛЕЖНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОБОТИ СУДІВ

Віктор ВДОВИЧЕНКО,

начальник територіального управління

Державної судової адміністрації України у Рівненській області

Територіальним управлінням Державної судової адміністрації України у Рівненській області протягом 11 місяців 2010 року проведена значна робота по виконанню вимог Закону України "Про судоустрій і статус суддів", Положення про територіальні управління Державної судової адміністрації та вжито заходів щодо реалізації завдань з організаційного забезпечення діяльності загальних місцевих судів області, органів суддівського самоврядування.

Матеріально-технічне та інформаційне забезпечення

Одним із пріоритетних напрямків діяльності територіального управління Державної судової адміністрації України у Рівненській області було й залишається матеріально-технічне та інформаційне забезпечення місцевих загальних судів. В 2010 році для місцевих загальних судів області придбано 14 комп'ютерів, 17 систем звукозапису, 12 багатфункціональних пристроїв, 5 ксероксів, 5 факсових апаратів, 10 моніторів.

Варто зазначити, що на сьогодні забезпеченість комп'ютерами судів складає 59 відсотків. Необхідно враховувати також те, що частина суддів використовують у роботі власні комп'ютери та ноутбуки. З урахуванням придбаних у 2010 році 17 систем звукозапису місцеві суди області повністю забезпечені комплексами технічного фіксування судових засідань.

При тому слід зазначити, що 13 технічних засобів — комплекси "Тритон" — морально й фізично застарілі та недосконалі і потребують негайної заміни на більш сучасні. У працівників місцевих судів є зауваження й до якості роботи комплексів звукозапису "Оберіг", оскільки значна їх частина потребує ремонту.

На виконання вимог Закону України "Про доступ до судових рішень" міськими та районними су-

дами області копії судових рішень надсилаються в електронному вигляді за допомогою програми "Паром" до державного підприємства "Інформаційні судові системи", на яке, як відомо, покладено ведення Єдиного державного реєстру судових рішень. Ідентифікація рішень того чи іншого суду проходить за допомогою перевірки електронного цифрового підпису судді.

У червні минулого року територіальним управлінням були сформовані реєстри підписних листів для поновлення особистих ключів електронного цифрового підпису для суддів та відповідальних працівників апарату суду на наступний період. У другому півріччі 2009 року на виконання доручення Голови Державної судової адміністрації України від 25.05.2009 р. № 27 для заміни, впровадження електронного цифрового підпису по судах Рівненської області судьями та працівниками апарату судів отримано 163 згенерованих особистих ключів.

На виконання рішення Ради суддів України від 11 травня 2010 року № 22 щодо запровадження єдиної автоматизованої системи документообігу загальних судів, розподілу справ між судьями в місцевих та апеляційних загальних судах України, а також у зв'язку з набранням чинності Закону України "Про судоустрій і статус суддів" територіальним управлінням спільно зі спеціалістами ДП "Інформаційні системи" в Рівненській області прове-

РЕГІОН

дено роботу по встановленню в загальних місцевих судах області комп'ютерної програми "Документообіг загальних судів".

За станом на 1 жовтня 2010 року зазначену комп'ютерну програму встановлено у всіх місцевих загальних судах області. Для найбільш повного освоєння функціональних можливостей комп'ютерної програми "Документообіг загальних судів" та вдосконалення знань у жовтні проведені семінари для працівників апаратів та суддів місцевих судів, із залученням до участі в них представників ДП "Інформаційні судові системи" і фахівців із впровадження та супроводження програм ТОВ "Інститут математики та системного аналізу".

Однією з найважливіших проблем була й залишається недостатня забезпеченість судів комп'ютерною технікою, що уповільнює, а подекуди й унеможливає впровадження комп'ютерної програми "Документообіг загальних судів" у повному обсязі з повним функціонуванням, зокрема надсилання електронних копій судових рішень до Єдиного державного реєстру судових рішень.

Із метою отримання інформації щодо чинного законодавства, змін та доповнень до нього при здійсненні правосуддя у всіх судах області встановлено інформаційно-правові бази даних „Ліга-Закон-Еліт” та забезпечено їх постійне оперативне поновлення. Всі місцеві суди загальної юрисдикції та ТУ ДСА підключені до мережі Інтернет у режимі електронної пошти, забезпечені телефонним зв'язком. У Дубенському міськрайонному, Березнівському, Володимирецькому, Гоцанському, Демидівському, Здолбунівському, Млинівському, Костопільському, Острозькому, Радивилівському, Сарненському районних судах

встановлені міні-АТС, що також покращує оперативність вирішення службових питань.

Створені локальні комп'ютерні мережі в Дубенському міськрайонному, Березнівському, Володимирецькому, Зарічненському, Здолбунівському, Демидівському, Гоцанському, Корецькому, Костопільському, Млинівському, Острозькому, Радивилівському, Рокитнівському, Рівненському, Сарненському районних судах та Рівненському міському суді, що забезпечує доступ суддів до електронних юридичних баз даних, інформаційних ресурсів мережі Інтернет.

Постійно поновлюється інформація територіального управління Державної судової адміністрації України в Рівненській області на власному веб-сайті в складі веб-порталу „Судова влада в Україні” в мережі Інтернет. Суди забезпечені офіційними текстами кодексів, науковими коментарями до них. Однак, враховуючи зміни й доповнення, що постійно вносяться до чинного законодавства, є потреба у придбанні нових текстів законів, кодексів та коментарів до них.

Забезпечення судів приміщеннями

На жаль, через відсутність бюджетного фінансування територіальним управлінням за 11 місяців 2010 року не проводилися капітальні та поточні ремонти приміщень судів. Разом із тим постійно велася відповідна робота, яка не потребувала значних капіталовкладень. Зокрема, проведене комплексне обстеження приміщень загальних місцевих судів області та їх прилеглих територій. За його підсумками розроблені заходи по приведенню приміщень судів до нормативних вимог, а також облаштуванню прилеглої до суду території. Продовжується робота з виготовлення технічної документації із землеустрою щодо надання земельних ділянок в постійне користування чотирьом районним судам області.

Обласною державною адміністрацією спільно з територіальним управлінням Державної судової адміністрації України в Рівненській області в 2010 році вживалися заходи для вирішення питання покращення умов розміщення місцевих загальних судів. З цією метою головою облдержадміністрації 22.10.2010 р. видано розпорядження №478 "Про заходи щодо створення належних умов

Приміщення Дубенського районного суду.

Приміщення Гощанського районного суду.

роботи місцевих судів області", в якому дані відповідні доручення та визначені шляхи вирішення питання забезпечення приміщеннями окружного адміністративного суду, Рівненського районного та міського судів.

Відзначимо, що на даний час потребують капітального, поточного ремонту та реконструкції будівлі Дубровицького, Володимирецького, Рівненського, Сарненського районних судів. При цьому в 2008 році після проведення тендеру та укладення відповідного договору будівельною організацією уже виконана частина робіт по пристосуванню будівлі колишнього банку "Україна" в м.Дубровиці для розміщення місцевого суду.

Відповідно до наданих звітів державного науково-дослідного та проектно-вишукувального інституту „НДІпроектреконструкція" підлягають реконструкції аварійні будівлі Володимирецького та Рівненського районних судів. Необхідні документи та клопотання про виділення коштів направлені територіальним управлінням до ДСА України.

На жаль, поки що не забезпечені відповідними приміщеннями Кузнецовський та Рівненський міські суди, Рівненський районний суд. Перший із них розміщується в орендованому приміщенні на першому поверсі 9-ти поверхової будівлі гуртожитку Рівненської АЕС. Питання забезпечення приміщенням вказаного суду передбачається вирішити шляхом будівництва в місті окремої будівлі — Будинку правосуддя. Кузнецовська міська рада вже погодила місце розташування будівлі міського суду та надала дозвіл на складання проекту землеустрою. Територіальним управлінням замовлена проектно-кошторисна документація на будівниц-

тво будівлі суду. Проектною організацією виконана архітектурно-будівельна частина проекту.

Не забезпечений достатнім по площі приміщенням Рівненський міський суд. Тут обмаль кабінетів для суддів, працівників апарату суду, залів судових засідань. На даний час суд займає приміщення загальною площею 1213 кв.м. При цьому, відповідно до встановлених нормативів, суду необхідне приміщення площею 3565 кв.м.

Рівненський районний суд розміщується в приміщенні, де на 7 суддів є лише 1 зал судових засідань, недостатньо кабінетів для працівників апарату суду. Районний суд займає приміщення площею 374 кв.м. при необхідності — 1085 кв.м.

Територіальним управлінням у 2010 році вживалися заходи для вирішення питання про покращення умов розміщення судів і в даний час ця робота продовжується. Зокрема, у зв'язку з ліквідацією військового місцевого суду Рівненського гарнізону територіальним управлінням Державної судової адміністрації в області спільно з Рівненською міськрадою опрацьовувалося питання передачі теруправлінню приміщення, яке орендував військовий суд, для розміщення Рівненського райсуду. Приміщення по вул.Дубенській, 25-б в м.Рівне має загальну площу 261,6 кв.м., пристосоване для розміщення суду, має один зал судових засідань для розгляду кримінальних справ. 16.11.2010 року територіальним управлінням спільно з управлінням комунальною власністю виконавчого комітету Рівненської міськради укладено договір позики вказаного нежитлового приміщення. Цього ж дня проведено прийом-передачу зазначеного приміщення та складено відповідний акт прийому-передачі.

Приміщення Острозького районного суду.

Розміщення райсуду в двох приміщеннях дозволить збільшити загальну площу приміщення суду з 374 кв.м. до 635 кв.м., а площу приміщення суду, що припадає на 1 суддю районного суду, з 53,4 кв.м. до 90,8 кв.м. Відтак збільшиться кількість залів судових засідань та кабінетів для працівників апарату районного суду, а також покращаться умови для учасників судових процесів. Крім того, територіальним управлінням спільно з облдержадміністрацією, Рівненською міськрадою опрацьовується питання передачі в довгострокову оренду будівлі по вул. Драгоманова, 9 в м.Рівне для розміщення установ судової системи. В разі позитивного вирішення цього питання є можливість частково покращити умови розміщення й Рівненського міського суду.

У приміщеннях місцевих судів області на даний час є 44 зали судових засідань. При тому, що відповідно до переліку вимог, які пред'являються до приміщень районних (міських) судів згідно встановлених нормативів, залів судових засідань має бути на 23 більше. В повному обсязі відповідно до кількості суддів забезпечені залами судових засідань Березнівський, Демидівський, Дубровицький, Зарічненський, Здолбунівський, Костопільський, Млинівський, Острозький районні суди, Дубенський міськрайонний суд. Є можливість після проведення відповідних ремонтних робіт забезпечити нормативну кількість залів судових засідань у Володимирецькому та Радивилівському районних судах.

Через недостатню загальну площу будівель судів вирішення питання забезпечення нормативної

кількості залів судових засідань у Корецькому, Сарненському районних судах, Кузнецовському та Рівненському міських судах можливе лише після проведення добудови будівель судів або надання для потреб суду іншого, більшого за площею приміщення. Особливо складною залишається ситуація в Рівненському міському суді, де при необхідних 14 залах судових засідань є лише 3. В Кузнецовському міському суді з 4 необхідних є лише 1 зал судових засідань. У Рівненському, Сарненському районних судах із необхідних 4 — лише 2 таких зали.

Для створення належних умов роботи місцевих судів у зимовий період територіальним управлінням постійно вживаються заходи по переведенню опалення приміщень судів автономними газовими та електричними мінікотельнями. За останні роки в 11 з 18 приміщень місцевих судів області побудовані та введені в експлуатацію автономні газові та електростанції. При цьому електростанції встановлюються в судах, розміщених у тих районах, до яких не підведено газ. Для обліку спожитої електроенергії використовуються багатофункціональні електролічильники, що дає змогу максимально використовувати для опалення приміщення дешеву нічну електроенергію. Це дозволяє не лише створювати належні умови праці суддям та працівникам апарату судів, але й економити бюджетні кошти на оплату теплової енергії.

На даний час територіальним управлінням вирішується питання реконструкції системи опалення будівлі Сарненського райсуду та встановлення автономної системи опалення. Державною судо-

вою адміністрацією України для виконання цих робіт виділені відповідні кошти.

При підготовці приміщень та будівель загальних місцевих судів області до осінньо-зимового періоду 16 вересня 2010 року проведена нарада за участю керівників апарату місцевих судів області, на якій були розглянуті, зокрема й ці питання. Крім того, в 2010 році для підготовки приміщень судів до осінньо-зимового періоду також було додатково вжито ряд заходів, зокрема :

- у приміщенні Володимирецького районного суду замінені входні двері, облаштований навісний "козирок" над входом, замінено 28 віконних блоків на енергозберігаючі металопластики;

- у приміщенні Гошанського районного суду проведений ремонт витяжної труби автономної газової міні-котельні, перенесено входну електрошкафу з вузлом обліку електроенергії, а також проведено планування території для ефективного відведення поверхової води та дощових стоків;

- у Демидівському райсуді проведений ремонт покрівлі будівлі суду та покрівлі гаража з вбудованою котельнею;

- у Корецькому районному суді проведений ремонт системи опалення в зв'язку з нерівномірною циркуляцією теплоносія та додатково встановлені опалювальні батареї, а також влаштована система водопостачання та каналізації, частково замінено огороження території суду;

- для Млинівського районного суду закуплений та змонтований циркуляційний насос для системи опалення приміщення суду, замінено 11 віконних блоків на енергозберігаючі металопластики;

- У Володимирецькому, Зарічненському та Рокитнівському районних судах, де експлуатуються автономні електродотельні, проведені регламентні профілактичні роботи з обслуговування системи електропостачання;

- у судах, де експлуатуються автономні газові міні-котельні, проведена перевірка ефективності роботи витяжних труб;

- у місцевих загальних судах з обслуговуючим технічним персоналом проведений інструктаж про необхідність утримання прилеглої території в чистоті, недопущення значного снігового покриву та наявності льодяних бурульок на дахах, а також про вжиття заходів для безпечного підйому громадян по входних східцях до приміщень судів;

- для всіх судів з метою зменшення споживання електроенергії закуплені енергозберігаючі лампи освітлення;

- відповідальні особи за безпечну експлуатацію газових приладів в автономних газових котельнях місцевих загальних судів області прой-

шли навчання в методичному центрі Держгірпромнагляду;

- територіальне управління з 01.08.2010 р. запровадило систему аналізу щомісячного використання енергоносіїв та води для прийняття оперативних рішень щодо можливої їх економії;

- в місцевих судах з працівниками апарату судів проведений інструктаж з охорони праці та техніки безпеки в зв'язку з настанням осінньо-зимового періоду та початком опалювального сезону.

Забезпечення безпеки суддів та охорони приміщень судів

Протягом звітної періоду територіальним управлінням проводилася відповідна робота із забезпечення виконання наказу Державної судової адміністрації України від 2.06.2003 р. №217 "Про заходи щодо забезпечення безпеки діяльності суддів загальної юрисдикції та територіальних управлінь Державної судової адміністрації", рішення спільної наради ДСА України та ДГБ МВС України від 1.09.2006 р. "Про стан виконання спільних наказів Міністерства внутрішніх справ України та Державної судової адміністрації України щодо забезпечення безпеки працівників суду, охорони приміщень судів та покращення їх технічного укріплення".

У результаті вжитих заходів на даний час забезпечена цілодобова охорона працівниками судової міліції приміщень Рівненського міського суду та Острозького й Здолбунівського райсудів. Крім того, в період роботи охороняються всі інші місцеві загальні суди області.

Відповідно до Інструкції про порядок організації підтримання громадського порядку в суді, припинення проявів неповаги до суду, а також охорони приміщень суду в усіх 18-ти місцевих загальних судах встановлені та функціонують металодетектори. З них у 14 міських та районних судах області (77,8%) встановлені стаціонарні металодетектори, ще в 4 судах використовуються портативні металодетектори, що сприяє забезпеченню безпеки суддів, працівників апарату суду та учасників судових процесів.

На даний час практично у всіх 18 міських та районних судах області встановлені ґрати на перших поверхах будівель. Разом із тим відповідно до встановлених вимог є потреба встановлення ґрат на окремих вікнах других поверхів деяких місцевих судів.

14 травня 2010 року територіальним управлінням головам місцевих судів області був направлений лист про забезпечення безпеки суддів та збереження майна, в якому їм було запропоновано видати накази та врегулювати окремі питання безпеки суддів та працівників апарату суду, зокрема щодо

продовження виконання своїх обов'язків працівниками спецпідрозділу судової міліції "Грифон", коли з якихось причин судом розглядаються справи після закінчення робочого часу; знаходження ключів від головних і допоміжних дверей приміщення суду лише у суддів та визначених наказом працівників апарату суду. Головами місцевих судів області такі накази були видані, копії яких направлені до територіального управління.

15 червня та 24 вересня 2010 року територіальним управлінням були укладені договори на монтаж охоронно-пожежної сигналізації в 13 місцевих загальних судах області. Вказана охоронно-пожежна сигналізація виконавцем у приміщеннях судів змонтована і введена в експлуатацію.

У ході виконання договору виконавцем у приміщеннях судів встановлено обладнання, яке працює в автономному режимі, в т.ч. сирени, датчики руху та димові пожежні датчики в коридорах, вестибюлях, архівах та канцеляріях. На всіх вхідних дверях у приміщення суду встановлені датчики, що реагують на відкриття дверей.

У кожному суді встановлена система автододзвону 3 працівникам суду на випадок спрацювання приладів сигналізації. Встановлене обладнання дає можливість доукомплектування системи охоронно-пожежної сигналізації кожного приміщення суду додатковими датчиками та, при наявності коштів, здачі приміщення під охорону на пульт централізованої охорони.

Таким чином при незначних витратах на встановлення охоронно-пожежної сигналізації в різних за площею приміщенням та кількістю суддів місцевих загальних судах у 13 з них була встановлена та функціонує охоронно-пожежна сигналізація.

Усього на даний час охоронна сигналізація функціонує в приміщеннях 18 загальних місцевих судів області, пожежна сигналізація — в приміщеннях 15 судів. Таким чином усі міські і районні суди області обладнані охоронною чи охоронно-пожежною сигналізацією.

Спільно з працівниками судової міліції територіальним управлінням щорічно проводиться обстеження будівель місцевих судів області щодо стану забезпечення належної охорони будівель судів та забезпечення безпеки суддів і працівників апарату місцевих судів. За результатами таких обстежень вживаються заходи до усунення виявлених недоліків.

Стан кадрового забезпечення

Важливе значення у функціонуванні судової гілки влади відіграє мережа судів, кадровий потенціал суддів та працівників апарату судів, їх фаховий рівень. За станом на 1 грудня 2010 року в області діє 18 судів, з яких 2 міських, 1 міськрайонний та 15 районних судів.

Відповідно до затвердженого штатного розпису в місцевих судах області передбачено 512 штатних одиниць, в тому числі 106 суддів, з них 18 посад голів судів, 19 посад заступників голови суду та 69 суддів, 377 працівників апарату судів. На даний час посади працівників апарату судів практично заповнені повністю.

У третьому кварталі поточного року на виконання вимог Закону України "Про судоустрій і статус суддів" територіальним управлінням було здійснено ряд заходів, зокрема :

- внесені зміни до структури та штатної чисельності апаратів місцевих загальних судів Рівненської області;
- внесені та затверджені зміни до штатних розписів місцевих загальних судів Рівненської області;
- передані особові справи керівників апаратів судів до територіального управління;
- проведені співбесіди із заступниками керівників апаратів судів за поданням голів відповідних судів;
- розроблені та затверджені посадові інструкції керівників апаратів місцевих загальних судів області та їх заступників;
- видано накази про призначення осіб на посади заступників керівників апаратів місцевих загальних судів області;
- надіслана інформація в місцеві загальні суди області щодо необхідності повідомлення головами судів відомостей, передбачених статтями 24, 102, 112 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

За станом на 1 грудня 2010 року в місцевих загальних судах області вакантними є 5 посад суддів, на 4 кандидатури з яких для заміщення вакантних посад суддів підготовлені й направлені обліково — характеризуючі матеріали в Державну судову адміністрацію України. В кадровому резерві перебуває 26 осіб.

У 2010 році на навчанні перебували 22 судді місцевих загальних судів, у тому числі 2 голови судів, а також 10 працівників апарату місцевих судів області. Навчання проводилось у Львівському регіональному відділенні Академії суддів України та в Академії суддів України. Працівники територіального управління підвищують кваліфікацію шляхом індивідуального навчання, участі в навчальних семінарах, що проводяться ДСА України, та участі в спеціалізованих семінарах, які проводяться в області. За вказаний період у територіальному управлінні також проведено 6 семінарів з керівниками апаратів місцевих судів, працівниками, які відповідають за ведення в місцевих судах області судової статистики.

ВІДКРИТО ОНОВЛЕНУ БУДІВЛЮ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОГО ОКРУЖНОГО АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДУ

22 листопада 2010 року після проведеного капітального ремонту святково відкрито приміщення Дніпропетровського окружного адміністративного суду

В урочистостях із цієї нагоди взяли участь голова Вищого адміністративного суду України Олександр Пасенюк, заступник голови Державної судової адміністрації України Віктор Лиханський, голова Дніпропетровської обласної державної адміністрації Олександр Вілкул, міський голова Дніпропетровська Іван Куліченко, голови апеляційних та окружних адміністративних судів України.

За час роботи суд отримав 46452 позовних заяви та розглянув 39903 адміністративні справи. За 10 місяців 2010 року до суду надійшло 13798 позовів та справ.

Починаючи з 1 січня 2010 року в Дніпропетровському окружному адміністративному суді здійснюється автоматичний розподіл адміністративних справ між суддями (відповідно до пункту 1, частини 1, статті 151 Кодексу адміністративного судочинства України та пункту 2.5 Положення "Про автоматизовані системи електронного документообігу в адміністративних судах").

Під час капітального ремонту були відремонтовані кабінети суддів, дах будівлі та облаштована прилегла територія суду. Вартість ремонтних робіт склала 600 тис. гривень.

Додамо, що Дніпропетровський окружний адміністративний суд розпочав свою процесуальну діяльність 1 лютого 2008 року у стінах будівлі, розташованій за адресою вул. Академіка Янгеля, 4. На початок діяльності штат суду складав 47 осіб, з яких було лише п'ять суддів.

Сьогодні ж судочинство в Дніпропетровському окружному адміністративному суді здійснюється 18 суддями (штатна чисельність 26 суддів). Фактична чисельність працівників апарату суду складає 121 особу.

РЕГІОН

ПРАВОВА НАУКА

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ
СУЧАСНОЇ ДЕМОКРАТІЇ ТА
ЗМІНА СТРАТЕГІЧНИХ
ЗАСАД КОНСТИТУЦІЙНОЇ
НОРМАТИВНОСТІ

УДК 340.12

Василь НЕВІДОМІЙ,головний контролер-директор департаменту з питань оборони та
правоохоронної діяльності Рахункової палати України,
кандидат юридичних наук, заслужений юрист України

ПРАВОВА НАУКА

Із вичерпанням "поступального потенціалу" ідеї модифікації суспільного упорядкування за принципом: "кожному — за його природженою приналежністю" (з відповідними стратифікаціями прав, свобод та привілеїв), в культурно-цивілізаційній історії спостерігається своєрідний перелом ряду багатовікових тенденцій. Насамперед ідеться про переорієнтацію, відому під назвою "гуманістичного повороту", що полягає в зміщенні пріоритетів від тотальності буття соціуму до індивідуально-особистісних вимірів людського існування. Цей "поворот" позначився не лише в конституюванні певних базових суб'єктивних прав, але й охопив собою навіть світоглядні підвалини раціональності як такої. Як слушно зауважує С.Б.Кримський, "розклад світових імперій (від колоніальної до комуністичної), крах тоталітаризму та пов'язаних з ним бюрократичних структур, принципів ієрархізму та державного диктату в усіх сферах суспільного життя істотно похитнули догмат платонізму як імперативу панування загального над індивідуальним та одиничним" [4, с.188]. Тим більше, що уявлення про "загальнолюдське" завжди є культурно відносним (про що свідчать, скажімо, докорінні відмінності в тлумаченнях найбільш значущих для людини цінностей у західноєвропейській, азійсько-тихоокеанській, африканській, близькосхідній та інших культурах). Тоді як "індивідуальне" вже не може зводитися до "одиничного", дедалі відчутніше конститууючись як те "єдине", що здатне уособлювати весь світ шляхом його унікально-особистісної репрезентації, стаючи тим самим самодостатньою цінністю та потребуючи належної свободи власного буттєвого самовизначення.

Відтак цілком об'єктивно постає проблема відповідного структурного перетворення суспільства, котре б забезпечило можливість якомога повнішої самореалізації людського індивіда і склало протипагу "тим руйнівним силам, що породжуються волюнтаризмом та надмірною впевненістю владних структур. Якщо зважити на тенденції сучасної історії, то здатність на всеосяжність та перманентне оновлення, критичне переосмислення й розв'язання власних колізій виявляють зараз принципи ліберальної демократії... Риси ідеалу в розкритті змісту принципів демократії чутливо вловлюються в політичній прак-

тиці, коли ідея демократії пов'язується з категоріями добра і зла. Вважається, що здатність людей творити зло робить демократію необхідною, а людська схильність до добра визначає її можливість. Проте, чим вищим за статусом та значимістю стає імператив демократії, тим далі та виразніше прокреслюється відстань між демократичним ідеалом та емпіричною реальністю його здійснення" [4, с. 193].

Інакше кажучи, драматизм нинішнього етапу розвитку демократії полягає в тому, що остання, з одного боку, містить у собі потужний самоорганізаційний потенціал, котрий змушує визнати її най-

більш адекватною (порівняно з іншими наразі відомими формами правління) сучасним політико-правовим реаліям. А з іншого боку — доводиться констатувати дедалі наростаюче розчарування в ній самого народу як номінального суб'єкта влади, оскільки реальна влада також стає товаром в умовах комерціалізованої ринком політики. В результаті спостерігається не лише посилення влади "представників" над представленим та конституційно визначеним "носієм суверенітету", але й (що несе в собі навіть ще важчі негативні наслідки) перетворення політичної сфери в цілому на самодостатню силу, відокремлену від народу. "Відбувається заміна реальної політичної діяльності ефектними виступами політиків... Людина, яка не стала складовою частиною цієї політичної тусовки, гостро відчуває свою нездатність впливати на владу: реальна політика поступово відчужується від народу. Це театралізоване шоу нічого спільного не має з волею народу, а тільки представляє інтереси окремих політиків, кланів, що уособлюють існуючу владу, контролюють політику в державі та усі засоби масової інформації" [3, с. 39–40].

До того ж, асиміляція на масовому рівні правосвідомості ряду ключових демократичних цінностей виявляє, окрім викликаних цим процесом безумовно позитивних для індивіда й суспільства зрушень, також низку її досить несподіваних та абсолютно небажаних "побічних ефектів". До останніх, насамперед, можна віднести тенденцію до "масовізації" культури в цілому (тобто її тяжіння до "усереднених стандартів", на базі яких потенційні споживачі штучно "урівнюються", незважаючи на їхні індивідуально-особистісні відмінності). Звичайно ж, такий ефект від життєвого втілення принципу рівності з очевидністю перешкоджає розкриттю й підвищенню креативних можливостей суспільства в цілому й кожної окремої людини, що здійснює в його межах свою соціалізацію та подальший саморозвиток. Цей феномен можна простежити від орієнтації товаровиробника на "масового споживача" (оскільки від такої "масовості" залежить рівень попиту і, врешті-решт, рентабельність виробництва чи послуг) до моделювання "типізованих образів людини", що могли б слугувати за основу легітимації й конституційного визначення фундаментальних суб'єктивних прав та свобод [2, с. 140–142].

Однак, попри будь-які формальні підстави для правової рівності, на зміну попередній стратифікації суспільства "за походженням" так чи інакше приходить його поляризація на "лідерів" та "лузерів" (до речі, здебільшого представники останніх вбачають в ідеї рівності основний зміст справедливості, тоді як перші виправдовують свою успішність виключно власними природженими та набутими перевагами). Тож навіть у тоталітарних суспільствах, де рівність набуває культових масштабів, самоствердження ін-

дивіда в середовищі соціуму здійснюється, як правило, не стільки шляхом "розчинення" в однорідній масі, скільки через певне особистісне вирізнення на загальному тлі. В разі ж неспроможності суб'єкта на таке "самостверджувальне виділення з суспільної маси", він, як зауважував Х.Ортега-і-Гассет, зазвичай буде схильним до підтримання подальшої "масовізації життя", нерідко досить агресивно сприймаючи будь-які прояви "іншості", особливо якщо остання пов'язана з вищими творчими можливостями та більшою успішністю: "маса — це ті, хто не виступає активно. У цьому її призначення. Вона з'явилася на світ, щоб бути пасивною, щоб хтось впливав на неї — спрямовував, представляв, організовував... Вона змушена підпорядковувати своє життя вищому авторитету, представленому відбірною меншістю... Маса виступає самостійно лише в одному випадку: коли вона чинить самосуд; іншого їй не дано" [8, с. 122].

До речі, конфлікт між номінальною рівністю та разючою фактичною відмінністю індивідуальних шансів на здобуття гідного соціального статусу є одним із головних чинників росту числа злочинів проти особи, зокрема таких, що вважаються немотивованими (тобто їх не можна пояснити прагненням певної вигоди чи помсти, ревнощами тощо). Якщо взяти, наприклад, такі все частіше фіксовані кримінальні ситуації, коли злочинець просто розстрілює натовп випадкових перехожих, то "такі злочини не мотивовані корисливо. Одну з причин таких зовнішньо не спровокованих явищ... пов'язують з особливостями демократичного суспільства, в якому принцип рівності людей доводиться до навіювання думки, що кожен з них має стати президентом. Адже в дійсності такої рівності не існує, й дехто з громадян вбачає в цьому оману з боку соціуму, який тим самим, нібито, заслуговує на помсту" [4, с. 194].

Узагалі психологічне підґрунтя кримінальної поведінки досить тісно корелює з системою пріоритетних цінностей суб'єкта, формування яких, в свою чергу, суттєво залежить від ціннісного простору того суспільного середовища, в межах якого відбувається його особистісне становлення. Тож злочинні посягання на суспільно значущі цінності (з метою самоствердження) існували завжди: адже знищуючи або руйнуючи останні, суб'єкт подібних дій не просто назавжди асоціює себе з ними (чим гіпотетично конститує свою "непересічність"), але й, принаймні у власній свідомості, підносить себе над такими цінностями, а також над суспільством, що їх сповідує. Відповідно, кожний соціокультурний контекст має свої специфікації виявлення "синдрому Герострата". Зокрема, демократичні трансформації суспільства з притаманним їм ідеологічним звеличенням людської особистості, цінність якої визначається не стільки її "природним місцем", скільки власними здобутками, мають, як з'ясувалося, той "зворотний бік", що дають світові, на додачу до існу-

ючих форм вандалізму, ще й "полювання на публічних осіб" (як це, скажімо, мало місце у відомій справі М.Чепмена по вбивству Дж.Леннона).

З огляду на відзначені обставини, демократичний принцип рівності зумовлює потребу в певному його "компенсаційному" переосмисленні, на підставі якого уможливлювалося б забезпечення правових механізмів протидії дестабілізуючим суспільне життя наслідкам його лібералізації (адже, як давно відомо, свобода завжди породжує нерівність, а фактична рівність може бути досягнута лише ціною "абсолютно немислимого всезагального знищення свободи" [11, с. 326]). Тобто, з одного боку, доводиться визнати, що сучасна демократична держава, щоб бути "правовою" не лише за ознакою формальної рівності суб'єктів, але й у плані прагнення реалізації гуманістичних вимірів справедливості, має також проводити активну соціальну політику щодо забезпечення прав і свобод людини, бути спрямованою на підвищення загального добробуту суспільства, здійснювати такий перерозподіл суспільних благ, який дозволяв би надати потрібної підтримки громадянам, що опинилися в скрутному становищі. З іншого ж боку, існує досить поширена думка про те, що сама "ідея соціальної держави... впадає у суперечність з вимогами вільної конкуренції ринкової економіки, демократичної державності та... основоположними принципами правової держави, верховенства (правління) права в демократичному суспільстві", оскільки "посилення ролі держави у вирішенні соціальних питань, її діяльності в економіці, сфері розподілу... неодмінно пов'язане з нагнітанням та розширенням владно-імперативних начал, домінуванням публічно-владного, "чиновницького" управління у суто економічних справах" [1, с. 684]. Тобто виходить, що орієнтація на соціальну державу породжує на практиці низку додаткових проблем та труднощів. Зокрема, "у тих державах, де така лінія отримала реалізацію в законодавчій та управлінсько-адміністративній державній діяльності, почалися негативні процеси, виражені у послабленні стимулів до вільного підприємництва... в уповільненні модернізації виробництва, падінні його ефективності... бюрократичних, антидемократичних тенденцій" [1, с. 684—685].

Зрештою, впадає в око також певна суперечливість демократичного принципу "права більшості". На перший погляд, наприклад, здається цілком резонною запропонована свого часу Дж.Локком наступна аргументація даного принципу: "коли якась кількість людей утворила, за згодою кожної окремої особи, спільноту, вона, таким чином зробила цю спільноту єдиним організмом,... а оскільки необхідно, аби те, що є єдиним цілим, рухалося в одному напрямі, то необхідно, щоб цей організм рухався в тому напрямі, куди його тягне більша сила, якою є згода більшості; в іншому разі він не буде спроможний діяти як єдиний організм чи залишатися єдиним

організмом, єдиною спільнотою, якою, як із тим погодились усі об'єднані в нього окремі особи, він має залишатись; і, таким чином, завдяки цій згоді, рішення, прийняті більшістю, є обов'язковими для кожного" [6, с. 566].

Разом із тим розподіл голосів, відданих під час виборів чи референдуму, навряд чи можна вважати показником *реальної* легітимності прийнятого на основі даного розподілу рішення. Адже парадокс голосування серед великого числа учасників полягає в тому, що в більшості випадків схвальний голос на користь однієї з альтернатив (кандидата, пропозиції до законодавства, політичної програми тощо) означає не стільки *згоду* голосуючого прийняти саме цей варіант вибору, скільки значно більшу *незгоду* з рештою представлених у бюлетені альтернативних позицій (тобто характер даної процедури є здебільшого *негативним*: методом "відхилення гіршого за відсутністю кращого"). Справа в тому, що із збільшенням множини учасників голосування пропорційно розширюється діапазон можливих спрямувань індивідуального волевиявлення, тоді як, із технічної точки зору, список поданих на вибір пропозицій має бути суворо обмеженим. Тож, чим більшою є кількість виборців, тим меншою буде "питома вага" множини офіційно фігуруючих альтернатив по відношенню до повної множини *позитивних* схильностей голосуючих, а, відповідно, нижчою буде ймовірність співпадання *дійсної* волі народу з пропонованими на вибір альтернативами. Тому й виходить, що демократія, будучи *формально* (de jure) "владою більшості", *реально* (de facto) перетворюється на "владу меншості". Як писав із цього приводу П.І.Новгородцев, "нерідко гадають, що проголошення всіляких свобод і всезагального виборчого права має саме по собі якусь дивовижну силу спрямовувати життя на нові шляхи. Насправді ж те, що в таких випадках вчиняється в житті, зазвичай виявляється не демократією, а, зважаючи на хід подій, чи олігархією, чи анархією, причому у випадку анархії найближчим етапом політичного розвитку стають найсуворіші демагогічні деспотії" [7, с.548]. Адже цілком демократичними засобами можна обирати не тільки шляхи подальшого конструктивного розвитку, але й "вождів", що "від імені народу" визначатимуть у власних інтересах долю самого народу.

Звичайно ж, згадані тут колізії та суперечності демократії являють собою далеко не повний їх перелік. Проте чи свідчать вони на користь відмови від ідеї демократизації суспільно-політичного життя? Напевно, що ні. По-перше, не варто забувати, що будь-яка форма соціального устрою чи державного ладу є лише *засобом* організації й управління суспільством, який може бути досить по-різному використаний та підпорядкований абсолютно відмінним один від одного цільовим орієнтирам. Тому способи й результати його застосування не є "предметом

критики" та підставою для "звинувачення" самого засобу. По-друге, демократичний лад у якості такого засобу може мати різні ступені досконалості, котра, в свою чергу, залежить не лише від структурно-функціональної організації влади, але також і від моральної зрілості громадян, розвитку їхньої правосвідомості та правової культури, суспільно-політичної активності тощо. "Недорозвинена" в цьому відношенні демократія не здатна уникнути ризику як "псевдонародовладдя" відвертого олігархічного елітаризму, де меншість узурпує "право більшості", так і, навпаки, "зловживання правами більшості" та її "охлократичної тиранії" над меншістю.

Відповідним чином сучасний етап еволюції демократії передбачає переосмислення низки її засадничих принципів. Зокрема, вона наразі все більше асоціюється не з самим лише *юридичним фактом* встановлення (з дотриманням формально визначених процедур) "влади більшості" (безвідносно до того, яким буде її *реальний* характер), а передусім пов'язана з дискурсивними механізмами *формування* волі більшості, в процесі якого можна було б досягти якщо не консенсуальної згоди з меншістю, то, принаймні, врахування її інтересів та толерантного ставлення до них. Яким би "несправедливим" не був певний конституційний лад у плані встановлення державної монополії на реалізацію влади, пише американський правознавець Р.Е.Барнетт, "він, однак, може бути *легітимним* мірою його спрямованості на захист законних прав тих, кому він нав'язаний без їхньої дійсної (а не просто формальної. — В.Н.) згоди" [12, с. 74].

Серед ключових спрямувань сучасної юридичної науки та практики на подолання описаних колізій демократії досить рельєфно вирізняється лібертаристська доктрина вирішення подібних суперечностей шляхом поступового витіснення державної регуляції суспільною саморегуляцією. Принциповими основами даної позиції є наступні дві тези: "по-перше, кожен індивід має право на свободи, рівні свободам інших індивідів. По-друге, для забезпечення й захисту свободи індивіда в реалізації його власних цінностей, забезпечення соціального порядку, неодмінно слід запровадити принцип верховенства права. У ліберальних суспільствах він замінює принцип верховенства сили, що діє в авторитарних чи тоталітарних суспільствах. Принцип верховенства права має забезпечити становлення й сталість таких основних норм, з якими, незважаючи на розходження в цінностях, може погодитися кожен член суспільства" [5, с. 285]. При цьому серед радикальних представників сучасного лібертаріанського руху побутує єдина концепція політичної легітимності, котра ґрунтується на згоді. Відповідно до даної концепції, "1) законодавча система, прийнята за згодою підданих, легітимна, і 2) законодавча система, введена без їхньої згоди, нелегітимна. Оскільки державні за-

конодавчі системи вводяться без згоди підданих, вони нелегітимні за визначенням. Крім відсутності такої згоди, державні законодавчі системи нелегітимні ще й через претензії на монополізацію насильства, котре взагалі порушує природні права" [12, с. 71].

Проте лібертаристський підхід до "правової демократизації суспільства" містить у собі ряд непереможних логічних суперечностей. Скажімо, постулюючи можливість такої реалізації свободи дій будь-якого суб'єкта, котра не призводила б до обмеження свободи дій інших суб'єктів (що в юридичному сенсі означає визнання їхньої повної автономії, безвідносності та незалежності одне від одного), в той же час, однак, доводиться визнати певну взаємозалежність їхніх прав за наявності тих чи інших правовідносин між ними, що складаються на ґрунті економічних, соціальних, політичних та інших стосунків. Тож на противагу лібертаристській теорії права й демократії в межах сучасної школи "правового критицизму" розвивається так звана "корелятивна концепція прав", згідно з якою наявність прав в однієї особи передбачає відповідне обмеження прав інших осіб: "відносини між людьми, що стосуються контролю над значущими для них ресурсами, спонукають до того, що ... юридичні права є взаємозалежними (парними, корелятивними): кожне юридичне право одного індивіда тягне відповідну правову вразливість якогось іншого індивіда, кожне юридичне право на щось обмежене юридичними правами інших" [14, с. 20].

До того ж, з огляду на фундаментальне значення для лібертаризму принципу індивідуально-суб'єктивної автономії, ця концепція вимушена ігнорувати ті соціальні зв'язки між людьми, завдяки яким узагалі стає можливим існування суспільства як цілісного утворення. Що ж стосується не менш вагомому в контексті даного правового напрямку принципу верховенства права та його пріоритету перед силовими регулятивними засобами, то він також видається нереалізовним на концептуальних засадах, що постулюють виключно суб'єктивний (а не *інтерактивний*) характер правових цінностей. Адже, "якщо індивіди мають необмежену свободу реалізувати свої власні цілі, обстоювати власні цінності й діяти на цій основі, то вони неминуче розходитимуться у своїх оцінках щодо того, що є добром, а що злом, адже вони мають різні цілі й цінності. Ця розбіжність, безумовно, впливатиме на норми права й породить різні погляди на те, як будувати правову систему чи інтерпретувати окремі норми права. У разі, якщо буде багато різних інтерпретацій, саме сила диктуватиме вибір обов'язкової для всього суспільства інтерпретації права" [5, с. 285]. Тож єдиним засобом гарантованої протидії такому силовому диктатові є, як відомо, погоджене самообмеження суб'єктивної автономії на користь суспільних та державних інституцій, на базі яких має здійснюватися "надіндивідуальне"

унормування відносин. Якщо, скажімо, суб'єкти А і Б, які є громадянами певної держави, мають конкуруючі правові запити, то конфлікт їхніх інтересів має бути вирішеним на користь того з них, чий претензії є відповідними офіційному законодавству даної держави. Наприклад, майнові права зазвичай інтерпретуються не як похідні від індивідуально-суб'єктивного волевиявлення, а як зворотне "делегування державою суверенної влади індивідам; дані права належить визначати саме таким чином, щоб погодити суперечливі інтереси соціальних акторів" [14, с. 20].

Нарешті, лібертаризм, наполягаючи на відсутності якої-небудь регламентації свободи в межах правового поля, що не зачіпає прав інших осіб, проголошує ціннісну нейтральність права. Однак це цілком очевидно суперечить реальному станowi речей: адже доволі часто можна спостерігати випадки, коли зміна ціннісних пріоритетів у "метаправовій" царині (соціальній моралі, політиці, культурі тощо) призводила до делегітимації рішень, прийнятих на основі чинного законодавства та, навпаки, визнання легітимності рішень, що не вписувалися у традиційні стереотипи юридичного мислення, але виявлялися адекватними ще тільки-но зароджуваним новим його тенденціям [13, с. 383–384].

Здається, ключовими орієнтирами в пошуку шляхів до "зняття" (чи, принаймні, зниження рівня загостреності) існуючих суперечностей між ідеєю демократії та способами її практичної реалізації є, по-перше, стимуляція всебічного розвитку форм соціально-громадянської самодіяльності населення, в межах яких формується й здатна повноцінно функціонувати особистісна правосвідомість. По-друге, це — спрямування на конвергенцію та взає-

моузгодження таких форм з діяльністю державних інституцій (від законотворення до контролю за здійсненням права), надання їм рівносуб'єктного з державою статусу у вирішенні питань нормативного саморегулювання та добробуту громадян, що давало б підстави вести мову не лише про правову державу, але й про *правове суспільство*. Тож, у плані прагнення до необхідної міри "згладжування" соціально-економічної нерівності, в такому суспільстві основний акцент у соціальній політиці "має здійснюватися не на відносинах перерозподілу матеріальних благ, а на забезпеченні можливостей їх законного набуття всіма верствами населення. Тим самим активізуватиметься як усвідомлення суб'єктивних прав на гідне існування, так і суспільно корисна діяльність населення... Цей крок є, мабуть, значно гуманнішим за приреченість на очікування принизливих відкупних субсидій від держави" [10, с. 267]. Що ж стосується справедливості та легітимності самих нормативних основ, дискурсивно вироблених у такому суспільно-державному симбіозі на засадах "екуменістичної етики солідарності" [4, с. 198], то риторичність цього питання підкреслював ще Ж.-Ж.Руссо: "зайве запитувати про те, хто повинен створювати закони, тому що вони суть акти *спільної* волі; й про те, чи стоїть володар вище законів, тому що він член Держави; й про те, чи може Закон бути несправедливим, тому що ніхто не буває несправедливим стосовно самого себе; і про те, як можна бути вільним і підкорятися законам, оскільки вони суть приписи лише нашої виявленої волі... Бути під впливом своїх бажань — це рабство, а підкорятися законові, який ти сам для себе встановив, є свобода" [9, с. 213, 228].

Використані джерела:

1. Алексеев С.С. *Право: опыт комплексного исследования* / С.С. Алексеев. — М.: Статут, 1999.
2. Брюггер В. *Образ людини у концепції прав людини* / В. Брюггер // *Проблеми філософії права*. — Т.І. — Київ-Чернівці: Рута, 2003. — С. 136–146.
3. Заяц Н. *Испытание народовластия демократией: проблемы отчуждения в политической жизни* / Н. Заяц // *Закон и жизнь*. — 2009. — № 6. — С. 39 — 40.
4. Кримський С.Б. *Запити філософських смислів*. — К.: Парапан, 2003.
5. Кузнецов В.І. *Філософія права. Історія та сучасність: навчальний посібник* / В.І. Кузнецов. — К.: ВД "Стилос": ПЦ "Фоліант", 2003.
6. Локк Дж. *Про політичне чи громадянське суспільство. Про початки політичних суспільств* / Дж. Локк // *Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення)*. — К.: Знання, 2009. — С. 561–573.
7. Новгородцев П.И. *Об общественном идеале* / П.И. Новгородцев. — М.: Пресса, 1991.
8. Ортега-и-Гассет Х. *Восстание масс* / Х. Ортега-и-Гассет // *Вопросы философии*. — 1989. — №3. — С. 119–154.
9. Руссо Ж.Ж. *Об общественном договоре: трактаты* / Ж.Ж. Руссо // Перев. с фр. А.Д.Хаятина. — М.: Канон-Пресс-Ц, 1998.
10. Цимбалюк М.М. *Онтологія правосвідомості: теорія та реальність* / М.М. Цимбалюк — К.: Атіка, 2008.
11. Чичерин Б. *Собственность и государство. Часть вторая* / Б. Чичерин. — М.: тип. Брискорн, 1883.
12. Barnett R.E. *The Libertarianism* / R.E. Barnett // *Journal of Libertarian Studies*. — 2005. — Vol. 19. — N 4. — P. 71–78.
13. Gabel P., Harris J. // *Review of Law and Social Change, 1982-1983*. — Vol. 11. — P. 369–386.
14. Singer J. *Property Law: Rules, Policies, and Practices*. — Boston: Little, Brown and Company, N.Y., 1993.

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

МОЖЛИВОСТІ СУДОВОЇ РЕФОРМИ

Заходи, які проводяться в рамках Проекту USAID "Україна: верховенство права", завжди є знаковими подіями для української юридичної спільноти. Адже вони об'єднують представників з усіх органів законодавчої, виконавчої та судової влади, які мають змогу поділитися своїми досягненнями з громадськістю. Не став винятком і "круглий стіл" на тему "Судова реформа в Україні та світові стандарти незалежності судової влади", на якому 26 – 27 жовтня розглядалися питання, що виникли внаслідок прийняття Закону "Про судоустрій і статус суддів".

Закордонний позитив

Серед присутніх у залі були: Голова Державної судової адміністрації України Руслан Кирилюк, заступник міністра юстиції України Юрій Притика, голови ВРЮ Володимир Колесниченко, ВККСУ Ігор Самсін, Ради суддів загальних судів Павло Гвоздик, ВАСУ Олександр Пасенюк, судді КСУ (у відставці) Микола Козюбра, ВСУ Василь Гуменюк, Федерального окружного суду США Вільям Даффі, Федерального суду претензій США Богдан Футей, адвокат штату Каліфорнія, експерт із судової реформи Мері Ноель Пепіс та інші. Особливої ваги цьому заходу додав своєю присутністю Надзвичайний і Повноважний посол США в Україні Джон Теффт.

Загалом, зміст доповідей зарубіжних учасників "круглого столу" зводився до того, що проведення судової реформи в Україні — це суттєвий крок на шляху до створення незалежного правосуддя. Тому в своїх виступах вони, як це не дивно може виглядати для багатьох критиків зазначеного закону, висловлювали позитивне ставлення до новел, привнесених ним.

Зокрема, судді Даффі імponує процедура призначення суддів, яка, на його думку, в Україні є більш досконалою, ніж у США. Адже такі обов'язки покладені на кваліфікомісії, які спроможні обрати дійсно здібних та достойних кандидатів на суддівські посади. Про те, якою ж є американська про-

цедура добору кадрів, він так і не розповів. Відповідь на це цікаве запитання надав його колега — суддя Федерального суду претензій США українського походження Богдан Футей.

У своїй доповіді він наголосив на тому, що в Америці всі перевірки кандидатів у судді, в тому числі на з'ясування морально-етичних якостей, здійснює ФБР (щось подібне відбувалося і в радянські часи, коли кандидати в судді перевірялися КДБ на надійність і продовжували працювати під його пильним оком). "Усі ми пройшли такий контроль, який надав змогу отримати повну картину про нашу кваліфікацію та психологічний портрет. У деяких країнах Європи вважається, що необхідно покласти край такій практиці нагляду спецслужб за майбутніми суддями. Однак я проти подібних тверджень", — додав суддя Футей. І з усмішкою розповів, що з ним по сусідству живе виходець з України. "Одного разу він підійшов до мене і з острахом повідомив, що про мене запитували люди з ФБР. "Але я їм нічого про тебе не розповів", — із серйозним виглядом зазначив він. "А от і дарма, — несподівано для нього відповів я. — Треба було їм все про мене розказати".

Це сприймалося як своєрідний жарт, бо що ж такого втаємниченого міг повідомити земляк про відомого суддю агентам спецслужби? Схоже, такою історією Футей хотів підкреслити, наскільки високими є моральні якості американських службовців тамтешньої Феміди, що їх не бентежить постійна прискіплива увага з боку ФБР.

Правосуддя on-line

Наших суддів може здивувати така відповідь американського колеги, однак в Америці із суддівською посадою пов'язані досить суттєві обмеження. Жорсткими є норми щодо фінансової звітності перед громадськістю судді та його родини, і він повинен задекларувати усе своє рухоме й нерухоме майно, не лише прибутки, а й видатки. Така інформація розміщується на спеціальному веб-сайті і є доступною для перегляду.

Що ж стосується реформування судової системи України, то, на думку американських учасників заходу, позитивним є, в першу чергу, посилення ролі органів судового самоврядування, які наділені повноваженнями щодо захисту суддів від посягання на їхню незалежність. Також вони схвалили норму закону, яка передбачає включення Державної судової адміністрації в судову систему. Певних змін набула і процедура розподілу коштів на потреби правосуддя, відтепер кожен суд повинен мати окремий рядок у держбюджеті. "До речі, у США система правосуддя сама складає свій кошторис. При цьому бюджетний комітет при адміністрації президента не має права корегувати його та вносити свої зміни", — пояснив Б. Футей.

Окрема увага була приділена запровадженню в судах автоматизованої системи розподілу справ, яка діє на основі принципу випадковості. Однак американський адвокат Марі Ноель Пеніс зазначила, що до окремих зловживань може призвести її налаштування відповідно до спеціалізації та навантаження суддів. "Ці критерії не повинні бути абсолютними, щоб не виникало у судах фаворитизму та кумівства. Проте не слід забувати, що для впровадження автоматизованої системи необхідна відповідна матеріально-технічна база, з чим в українських судах сьогодні виникають проблеми", — вважає пані Пеніс. Також вона звернула увагу присутніх на важливість пункту про наявність інформаційної системи в судах, яка в Америці є звичним явищем. Адже в США сьогодні доступними для громадян є не лише рішення у справах, але й інформація щодо реєстрації позову, розподілу його до судді та строків розгляду. Фактично американська судова система функціонує on-line, тобто на видноті в усього суспільства, що не дозволяє суддям працювати у "тіні".

Загалом позиція зарубіжних гостей зводилася до того, що реформу правосуддя проводити в Україні потрібно, оскільки цього вимагають існуючі реалії та час. На підтвердження сказаного вони навели факти з історії американського судочинства,

яке задля набуття незалежності тричі виходило з-під контролю держструктур, спочатку з-під відомчості Департаменту внутрішніх справ, який, на відміну від українського МВС, займається питаннями охорони навколишнього середовища, пізніше — з-під підпорядкування Департаменту юстиції. І лише після такого тривалого шляху правосуддя в США стало дійсно незалежним від інших органів влади.

Суддівська залежність

Критичними виявилися зауваження заступника голови правління Центру політико-правових реформ Романа Куйбіди щодо низки норм Закону "Про судоустрій і статус суддів", які стосуються гарантій незалежності суддів. Зокрема, він зазначив, що перехід суддів у суди вищого рівня відбувається в порядку звичайного обрання служителів Феміди. Не передбачається проведення конкурсу серед кандидатів на зайняття вакантних посад в апеляційному чи вищому спеціалізованому суді. Через що не виключений фактор впливу політиків на такі кадрові призначення.

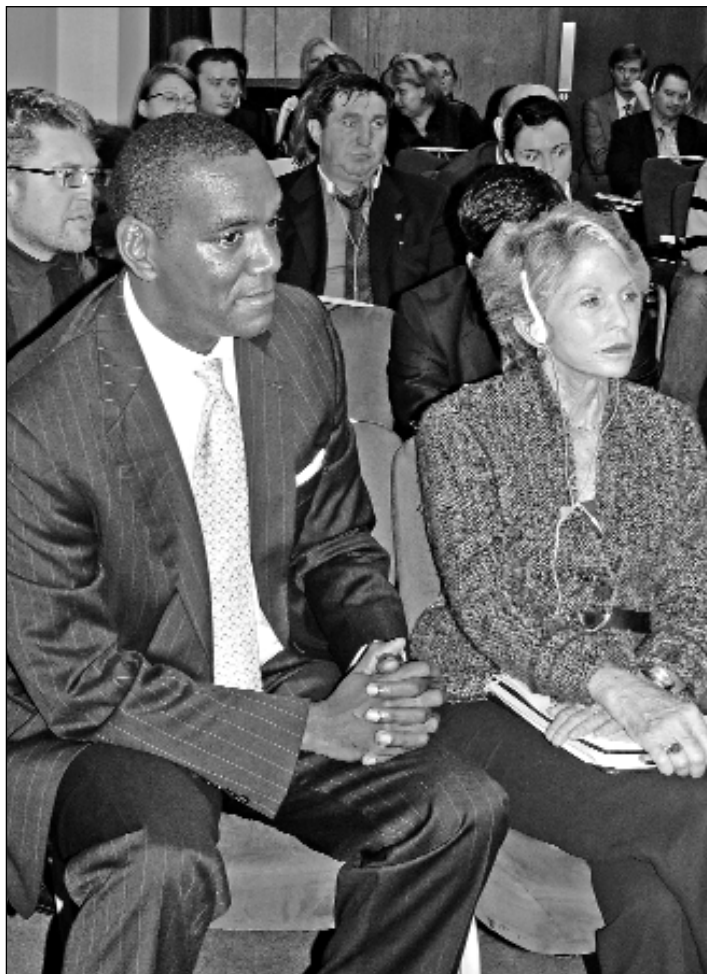
Недосконалим, на його думку, є й механізм притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності, а також звільнення з посади. Як наслідок, якщо за попередні роки за порушення присяги було звільнено 18 суддів, то лише 2010 року — 26.

Викликає багато запитань і скорочення процесуальних строків розгляду справ у суді. Оскільки за таких обставин судді потріб-

но звертати увагу лише на строки, а не на об'єктивний та всебічний розгляд судових спорів.

За словами Романа Куйбіди, красномовною є й чисельність суддів, які 2010 році подали у відставку. Якщо в попередні два роки пішли з посад, не досягши пенсійного віку, приблизно 180 суддів, то лише за останні кілька місяців кількість заяв про звільнення збільшилася чи не вдвічі. А це привід говорити, що далеко не все гаразд у вітчизняному судочинстві.

Загалом же, на думку учасників "круглого столу", подібна співпраця з шанованою та авторитетною організацією, якою зарекомендувала себе USAID за час свого перебування в Україні, є надзвичайно корисною для подальшого просування правових реформ у дусі канонів верховенства права.

ВІДБУЛАСЯ РОБОЧА ЗУСТРІЧ КООРДИНАЦІЙНОЇ ГРУПИ З РОЗРОБКИ ПЛАНУ ВПРОВАДЖЕННЯ АВТОМАТИЗАЦІЇ СУДІВ ОКРЕМОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ

16 листопада 2010 року відбулася робоча зустріч Координаційної групи з розробки плану впровадження автоматизації судів окремого регіону України. До складу вказаної групи, зокрема, увійшли Голова Державної судової адміністрації України, голова Координаційної групи Руслан Кирилюк, голова Ради суддів України Ярослав Романюк, голова Ради суддів загальних судів Павло Гвоздик, заступник Голови ДСА України Віктор Лиханський, директор департаменту матеріально-технічного, інформаційного та побутового забезпечення ДСА України, секретар Координаційної групи Наталія Сердюк, менеджер з питань автоматизації судів Проекту USAID "Україна: верховенство права" Сергій Сученко.

Також на зустрічі були присутні керівник Проекту "Україна: верховенство права" Девід М. Вон, експерти Проекту Сьюзен Ланевські, Памела Деніелс, представники Державної судової адміністрації України.

Під час засідання було обговорено формат роботи координаційної групи, запропоновані критерії щодо вибору регіону. Експерти Проекту провели презентації експертної оцінки проекту Положення про електронний документообіг у судах і рекомендацій щодо вдосконалення та експертної оцінки вартості розробки системи електронного документообігу згідно з вимогами Положення.

Голова Державної судової адміністрації України Руслан Кирилюк відзначив актуальність проведеної експертної оцінки проекту Положення про електронний документообіг у судах та подякував експертам Проекту за надані рекомендації, які будуть передані відповідним фахівцям та враховані при доопрацюванні Положення про електронний документообіг у судах.

ПІДБИТО ПІДСУМКИ РОБОТИ УКРАЇНСЬКО-КАНАДСЬКОГО ПРОЕКТУ СУДОВОЇ СПІВПРАЦІ

30 листопада 2010 року в Державній судовій адміністрації України відбулася робоча нарада в рамках Українсько-канадського проекту судової співпраці. У нараді, зокрема, взяли участь: директор міжнародних програм Офісу Уповноваженого з федеральних судових справ Канади Сімон-П'єр Лессард, провідний експерт програм (Україна) відділу програм Європи Управління країн Європи Канадського агентства міжнародного розвитку Марта Аксім, експерт проектів посольства Канади в Україні Наталія Заварзіна, директор Українсько-канадського проекту судової співпраці Олег Шаков, професор університету Торонто, радник Проекту Пітер Соломон, голова суду провінції Саскачеван у відставці Ярослав Сенюк, керівник Українсько-канадського проекту судової співпраці Петро Погребенник та спеціаліст з гендерних питань цього Проекту Людмила Чернявська, Голова Державної судової адміністрації України Руслан Кирилюк, співробітники ДСА України.

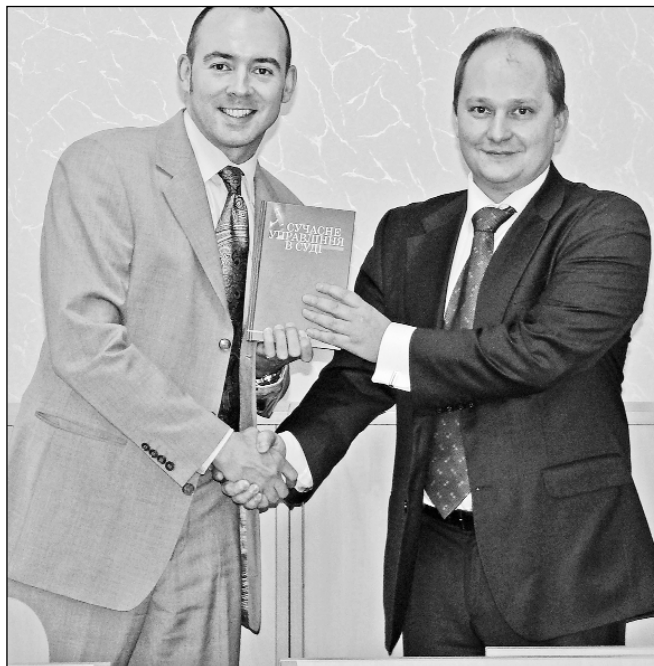
Під час наради було обговорено заходи, що відбулися в рамках Українсько-канадського проекту судової співпраці. Зокрема, йшлося про видання та розповсюдження посібника "Сучасне управління в

суді", діяльність судів, визначених Проектом модельними.

У свою чергу Голова Державної судової адміністрації України Руслан Кирилюк зазначив, що

набутий досвід з організації роботи в модельних судах є надзвичайно важливим. "Впроваджена в цих судах система співпраці між керівником апарату й головою суду може бути застосована в інших судах", — додав він.

Під час зустрічі директор міжнародних програм Офісу Уповноваженого з федеральних судових справ Канади Сімон-П'єр Лессард передав Голові Державної судової адміністрації України Руслану Кирилюку сигнальний примірник щойно виданого посібника для суддів "Сучасне управління в суді" (побачив світ у видавництві "Юрінком Інтер" за сприяння Українсько-канадського проекту судової співпраці).

На знімках: під час робочої наради.

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

1 грудня 2010 року у приміщенні Верховного Суду України відбулося підсумкове розширене засідання Керівного комітету Українсько-канадського проекту судової співпраці. Під час засідання обговорювалися результати діяльності Проекту за минулі роки. Зокрема, було проаналізовано досвід роботи українських судів, обраних модельними, а також заходи, проведені в рамках Проекту, — семінари, конференції, тренінги.

Директор Українсько-канадського проекту судової співпраці Олег Шаков провів презентацію звіт діяльності Проекту за 2009 — 2010 роки, відзначивши низку успіхів та досягнень.

У свою чергу Голова Державної судової адміністрації України Руслан Кирилюк подякував представникам Проекту за надану українському судочинству допомогу та здійснені заходи, в рамках яких набули нового досвіду, вміння й навичок

голови судів, судді, керівники та працівники апаратів судів, фахівці Державної судової адміністрації України, Академії суддів України, — під час проведення різного роду тренінгів, навчань, семінарів, конференцій.

Учасники засідання досить високо оцінили діяльність Українсько-канадського проекту судової співпраці та наголошували на необхідності продовження такого Проекту.

Зі свого боку керівник Канадської агенції з міжнародного розвитку в Україні (SIDA) Каті Чаба повідомила, що продовження подібного проекту буде можливим лише після 2012 року, оскільки вичерпався відповідний бюджет. Водночас керівник Канадської агенції з міжнародного розвитку в Україні поінформувала присутніх про можливе співробітництво в рамках іншого Проекту — між Академією суддів України та Національним інститутом суддів Канади, що має розпочатися уже за півроку.

ВІДБУЛАСЯ ПІДСУМКОВА ЗУСТРІЧ У РАМКАХ ПРОЕКТУ "ПРОЗОРІСТЬ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ СУДОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: КОМПОНЕНТ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ"

9 грудня 2010 року відбулася підсумкова зустріч та засідання Керівного комітету проекту "Прозорість та ефективність функціонування судової системи України: компонент державної служби". У завершальних заходах Проекту взяли участь Голова Державної судової адміністрації України Руслан Кирилюк, суддя Верховного Суду України Василь Гуменюк, керівник Проекту "Прозорість та ефективність функціонування судової системи України: компонент державної служби" Еді Фракассіні, інші співробітники Проекту, керівники апаратів загальних судів чотирьох пілотних регіонів — Київської, Харківської, Львівської, Одеської областей та інші.

Голова Державної судової адміністрації України Руслан Кирилюк високо оцінив діяльність Проекту, наголосивши на актуальності дистанційного навчання, необхідності продовження та поширення такої форми отримання знань. Відзначивши вагомий внесок Проекту в розбудову та реформування української судової системи, Р. Кирилюк вручив керівнику Проекту Еді Фракассіні та її заступнику Брайану Кемплу Почесні грамоти Державної судової адміністрації України.

У рамках зустрічі відбулася також презентація посібника "Сучасне управління в суді".

На зустрічі було обговорено підсумки роботи Проекту. Зокрема, ішлося про видані посібники та підручники, проведені навчальні курси, дистанційне навчання в судовій системі України, котре розробив та започаткував Проект "Прозорість та ефективність функціонування судової системи України: компонент державної служби".

10 грудня 2010 року відбулася остання робоча зустріч у рамках Проекту Європейсько-го Союзу "Прозорість та ефективність функціонування судової системи України: компонент державної служби"

Голова Державної судової адміністрації України Руслан Кирилюк обговорив із керівником Проекту "Прозорість та ефективність функціонування судової системи України: компонент державної служби" Еді Фракассіні та експертом цього Проекту Акселем Кьотцом остаточні підсумки роботи Проекту.

Зокрема, Аксель Кьотц презентував останні напрацювання та зроблені висновки щодо діяльності керівників та працівників апаратів судів, збору судової статистики й дослідження навантажень

на суддів для врахування при запровадженні нової системи документообігу в судах.

Еді Фракассіні передала Голові ДСА України узагальнені матеріали та рекомендації, зроблені протягом двох років діяльності Проекту.

Зі свого боку Руслан Кирилюк, відзначивши низку успіхів Проекту, наголосив на необхідності продовження розпочатої практики дистанційного навчання та подальшого використання виданих у рамках Проекту підручників та посібників.

ЗУСТРІЧ ІЗ ПРЕДСТАВНИКАМИ СУДОЧИНСТВА БІЛОРУСІ

14 грудня 2010 року відбулася робоча зустріч керівних працівників Державної судової адміністрації України з представниками судової системи Республіки Білорусь

Білоруську сторону під час візиту представляли заступник начальника управління організації та аналітичного забезпечення діяльності судових органів Лариса Матвеєнкова та голова Бобруйського районного суду (м. Бобруйськ) Олександр Казусенок. З українського боку в зустрічі взяли участь директор департаменту з питань суддівства Державної судової адміністрації України Андрій Малєєв, директор департаменту матеріально-технічного, інформаційного та побутового забезпечення ДСА України Наталія Сердюк, завідувача сектором організації, контролю діловодства та архіву судів управління організації роботи ведення судової статистики, діловодства та архіву судів Юлія Лобода, представники сектору міжнародного співробітництва.

Представники Білорусі коротко охарактеризували судову систему своєї країни, розповіли як здійснюється організаційне забезпечення діяльності органів судової влади.

У свою чергу фахівці Державної судової адміністрації України відповіли на запитання гостей стосовно реформування судової системи в Україні. Особливий інтерес білоруської делегації виклика-

ло питання визначення статусу судді відповідно до Закону України "Про судоустрій і статус суддів".

Під час зустрічі також було розглянуто структуру судової системи України, проаналізовано процедуру апеляційного оскарження, обговорено питання функціонування автоматизованої системи документообігу суду та розподілу справ між суддями за принципом випадковості.

СУДОЧИНСТВО І СПОРТ

**КОМАНДА ВЕРХОВНОГО СУДУ УКРАЇНИ СТАЛА
ПЕРШИМ ВОЛОДАРЕМ КУБКА "ФЕМІДИ"**

У фінальному матчі вона здобула впевнену перемогу над сильною командою Державної судової адміністрації України.

Із 16 листопада по 14 грудня під патронатом Ради суддів України та Державної судової адміністрації України пройшов перший турнір з міні-футболу серед команд судових установ з розіграшу Кубка "Феміди", який був приурочений до "Дня працівників суду".

Метою проведення цього турніру його організатори визначали пропаганду активного способу життя, підвищення ролі фізичної культури та спорту, організацію активного відпочинку та зміцнення здоров'я суддів, працівників апаратів судів та інших судових установ.

Змагання проходили в манежі тренувальної бази ФК "Динамо" (Київ) у Конча-Заспі за участю дванадцяти команд різних судових установ.

Переможцем турніру й першим володарем Кубка "Феміда" стала футбольна дружина Верховного Суду України.

У фінальному матчі рахунок відкрив капітан команди ВСУ Микола Жук, який влучним ударом голови забив м'яч у ворота суперника. Дру-

гий гол на рахунку Сергія Архангельського. Після перерви трьома голами у ворота суперника відзначився Андрій Мельник та одним — Андрій Патієвич.

Кубок "Феміди" команді в урочистій атмосфері вручили член Ради суддів України Галина Канигіна та Голова Державної судової адміністрації України Руслан Кирилюк.

В особистих номінаціях серед гравців команди був відзначений Сергій Архангельський — як кращий польовий гравець, Андрій Патієвич заслужено отримав диплом за кращий гол турніру. Також за сприяння в організації турніру було відзначено подякою провідного спеціаліста господарського управління Верховного Суду України Юрія Тараріку.

Ця перемога стала для команди ВСУ своєрідним подарунком з нагоди професійного свята.

На фото: команда-переможець.

У НОМЕРІ

У НОМЕРІ

<p>Організаційне забезпечення судів
Час змін і нових звершень 2</p> <p>Суддівське самоврядування
Інститут суддівського самоврядування 6</p> <p>Органи суддівського самоврядування
Склад Ради суддів України 9</p> <p>Склад Ради суддів загальних
судів України 10</p> <p>Склад Ради суддів господарських
судів України 11</p> <p>Склад Ради суддів адміністративних
судів України 12</p> <p>Склад Вищої кваліфікаційної комісії
суддів України 13</p> <p>Судова реформа
Ігор САМСІН.
Інтелектуальна незалежність суддів —
передумова реалізації судової реформи 14</p> <p>Микола МЕЛЬНИК.
Строки повноважень члена ВККСУ:
порівняльно-правовий аналіз 17</p> <p>Автоматизація судових процесів
Положення про автоматизовану систему
документообігу в судах 20</p> | <p>27 Region
Віктор ВДОВИЧЕНКО.
Задля належного забезпечення судів</p> <p>33 Відкрито оновлену будівлю
Дніпропетровського окружного
адміністративного суду</p> <p>34 Правова наука
Василь НЕВІДОМИЙ.
Тенденції розвитку сучасної демократії
та зміна стратегічних засад
конституційної нормативності</p> <p>39 Міжнародне співробітництво
Можливості судової реформи</p> <p>42 Відбулася робоча зустріч Координаційної
групи з розробки плану впровадження
автоматизації судів окремого регіону України</p> <p>42 Підбито підсумки роботи Українсько-
канадського проекту судової співпраці</p> <p>45 Відбулася підсумкова зустріч у рамках
Проекту "Прозорість та ефективність
функціонування судової системи України:
компонент державної служби"</p> <p>46 Зустріч із представниками судочинства
Білорусі</p> <p>47 Команда Верховного Суду України стала
першим володарем Кубка "Феміди"</p> |
|--|---|

**Над випуском
працювали:**

Вячеслав Гармаш
Олена Ігнатченко
Федір Ілюк
Андрій Жарий
Михайло Черненко

Оригінал-макет виготовлено комп'ютерним центром
видавничої організації «Юрінком Інтер»
(Свідectво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК № 19 від 20.03.2000 р.)

Підписано до друку 12.01.2011 р. Формат 60×84¹/₈. Папір крейдяний.

Друк офсетний. Обл.-вид. арк. 3,8. Умовн. друк. арк. 5,58.

Наклад 770 прим. Зам. №

Віддруковано у ЗАТ «Віпол», 03151, м. Київ-151, вул. Волинська, 60